

zelena dežela

Glasilno Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

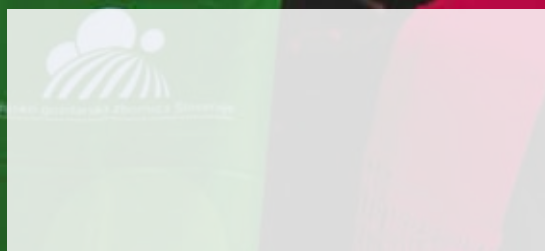
številka 118 / 2013

**KMETIJSTVO
JE ZAKON!
AGRICULTURE
IS FAB-CULTURE!**

Slovenska Republika
Evropska unija
Evropski program za
razvoj podeželja
in ruralne zajednice
podporjen s strani Evropskega parlamenta
in Komisije
Direktorat Generalni za Kmetijstvo
in Ruralni Razvoj

» CVETKO
ZUPANČIČ
predsednik
KGZS

Težko je primerjati kmetijstvo nekoč in danes. V načinu kmetovanja, tehnologiji in znanju se je dandanes marsikaj spremenilo. A kljub napredku med kmeti ni zadovoljstva ter pretiranega zanimanja za ta poklic. Preprosti izračuni kažejo, da je slovenskemu kmetu težko biti konkurenčen na evropskem trgu. Tudi zato, ker je pri nas kmetovanje bistveno zahtevnejše in ker so obremenitve vsak dan večje.

Toda ni vse samo v tehnologiji in znanju. Zakaj je v državi kriza in zakaj je tako težko v državi narediti red? Zato, ker je bila v preteklosti vrednota izkoristiti položaj, ki ga je nekdo zasedel, ker je bila vrednota vzeti nekaj, kar ni tvoje, in cenjena sposobnost, ko je nekdo neupravičeno bogatel. Ko bo spet vrednota biti pošten, delaven in odgovoren, in ko bomo dojeli, da je dolžnost enaka pravici in to vnesli v vzgojne in šolske programe, bomo lahko pričakovali boljše čase.

Vseeno pa moramo biti ne glede na težo časa optimisti, saj so bili v preteklosti že tudi veliko težji časi. Vsak na svojem mestu, predvsem na kmetijah in v družinah moramo dajati voljo in pogum ter podporo za delo na polju, v hlevu in v gozdu. Le tako bodo naši sinovi in hčere prevzemniki odgovornosti za naše kmetije in naše kmetijstvo.

IZ VSEBINE

POGOVOR

RAČUNOVODSTVO BO HUD IZZIV

Maša Pribožič: »Zaradi vodenja knjig mora biti pri hiši nekdo, ki se zelo dobro spozna na računovodstvo. Sicer je bolje, da si kmetija dobi dobrega računovodjo.«

... več na strani 4.

TEMA MESECA

VODENJE RAČUNOVODSTVA NA KMETIJAH

Po 14. oktobru 2013 je 1208 kmetij od davčne uprave prejelo poziv, da morajo do 31. oktobra tega leta prijaviti nosilca dejavnosti in začeti voditi poslovne knjige. Za naše kmetijstvo je to velika novost. Gre za novo in zahtevno nalogo tako za stroko kot tudi za kmete, ki jih je ta obveznost doletela, in prav to je razlog, da smo v oktobrski številki Zelene dežele računovodstvu namenili osrednjo pozornost.

... več na strani 6.

AKTUALNO

KMETJE STE BRANIK ZDRAVE PAMETI

Na Ponikvi in Slomu je drugo nedeljo v oktobru potekalo 10. vseslovensko srečanje pri zavetniku kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva, blaženemu Antonu Martinu Slomšku.

... več na strani 12.

AKTUALNO

NOVA PONUDBA LOKALNO PRIDELANE HRANE ZA ŠOLE, VRTCE, BOLNIŠNICE

Od sedaj naprej lahko na spletni strani www.kupujmodomace.si najdete posodobljeno ponudbo za javne zavode

... več na strani 19.

AKTUALNO

ONESNAŽENE CESTE

Pri jesenskem spravilu pridelkov in obdelavi tal ter setvi ni primera, da ne bi na cesto nanесли vsaj nekaj blata. Kaj storiti, da nas policisti ali inšpektorji ne kaznujejo?

... več na strani 22.

PRILOGA

ODPADNE VODE NA KMETIJI IN V PREDELAVI

Kako jih urediti poceni in učinkovito in zakaj se vam mudi? Kako izvemo, ali moramo sami urediti čiščenje odpadnih vod ali bo za to poskrbela občina – v katero gostoto poselitve spada moja kmetija in do kdaj moram urediti čiščenje odpadnih vod?

... več na strani 15.

Zelena dežela št. 118, oktober 2013 • Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno. • Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Celovška 135, 1000 Ljubljana, tel.: 01/5136640, e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si, splet: www.kgzs.si • Uredniški odbor: Danilo Markočič, Anita Jakuš, Anemarija Gerold, Vincenc Otoničar, Janko Rihtarič, Rok Sedminek • Odgovorni urednik: Robert Peklaj • Novinar: Marjan Papež • Fotografija na naslovnici: Marjan Papež • Pomoč pri uredništvu: ZTKS • Tehnično urejanje: Andrej Lombar • Jezikovni pregled: Marjana Cvirn • Fotografije: arhiv KGZS (če ni drugače navedeno) • Tisk: DELO, d.d. • Naklada: 92.000 izvodov • Projekt Kmetijstvo je zakon! AGRI 2013-0092.

Sofinancira Evropska unija, Generalni direktorat za kmetijstvo in razvoj podeželja. Za vsebino tekstov v reviji odgovarja KGZS. Vsebina ne odraža nujno stališča ali mnenja Evropske komisije.

Nove finančne obremenitve v kmetijstvu

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije nasprotuje novemu zakonu o davku na nepremičnine

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) se ne strinjamo s predlagano novo obdavčitvijo kmetov, ki jo predlaga Vlada RS, saj bo davek na nepremičnine posegel v ekonomski položaj slovenskega kmetijstva. Kmetje, ki naj bi tako kot vsi lastniki stanovanj v Sloveniji plačali davek na nepremičnine za svoja stanovanja oziroma hiše, bodo obdavčeni tudi za kmetijske objekte (hleve, kozolce, lope ...), stavbna zemljišča ter kmetijska in gozdna zemljišča.

Predlog davka na nepre-

mičnine, ki ga je predlagalo Ministrstvo za finance v juniju 2013, je sicer predvideval višje davčne stopnje, kot so predlagane v predlogu Zakona o davku na nepremičnine, ki ga je v četrtek, 17. 10. 2013, potrdila vlada. Junjski predlog je predvideval 0,5 % davčno stopnjo tako za kmetijske objekte kot tudi 0,5 % za kmetijska in 0,5 % gozdna zemljišča. Navedene davčne stopnje bi ob upoštevanju vrednosti nepremičnin po cenitvi Geodetske uprave RS za lastnike kmetijskih stavb ter kmetijskih in gozdnih zemljišč

VLADNI PREDLOG, SPREJET 17. OKTOBRA 2013:

- Vlada RS v sprejetem predlogu zakona predlaga obdavčitev kmetijskih stavb z davčno stopnjo 0,3 %, kmetijskih zemljišč 0,15 % in gozdnih zemljišč 0,07 % od davčne osnove, to je vrednosti nepremičnine po oceni Geodetske uprave RS.
- Iz obdavčitve so izvzeti varovalni gozdovi, gozdni rezervati in gozdovi s posebnim namenom ter neplodna zemljišča.
- Površine, ki so opredeljene kot javno dobro (npr. neodmerjene občinske ceste, ki so v lasti zasebnega lastnika), ne bodo obdavčene.
- Nepremičnine, ki so jih občine s prostorskimi načrti opredelile kot stavbna zemljišča, naj bi bile po vladnem predlogu zakona obdavčene po dejanski rabi (kmetijska in gozdna raba in s tem nižje davčne stopnje), razen če je namenska raba nepremičnine zemljišče za gradnjo stavb.
- Predlog zakona predvideva še t. i. davčno kapico kot najvišji znesek davka na hektar kmetijskega zemljišča: 20 evrov na hektar kmetijskega zemljišča in 5 evrov na hektar gozdnega zemljišča.

Izredna seja Sveta KGZS

Na izredni seji Sveta Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (Svet KGZS), ki je bila v začetku oktobra v Ljubljani, so člani sveta obravnavali kar nekaj aktualnih tem, ki trenutno krojijo usodo slovenskega kmetijstva. Med najbolj perečimi aktualnimi temami, ki trenutno krojijo usodo slovenskega kmetijstva, je zagotovo predlog Zakona o davku na nepremičnine. Kmetje, ki naj bi tako kot vsi lastniki stanovanj v Sloveniji plačali davek na nepremičnine za svoja stanovanja oziroma hiše, bodo dodatno za kmetijske objekte (hleve, kozolce, lope ...), stavbna zemljišča ter kmetijska in gozdna zemljišča plačevali bistveno več, kot plačujejo danes. Člani Sveta KGZS se s takšno dodatno davčno obremenitvijo nikakor ne strinjajo, saj bi to lahko ogrozilo obstoj slovenskega kmeta in kmetijstva. Vsaka nova obremenitev in dodatna omejitve otežuje pridelavo hrane, saj je znano, da so stroški pridelave hrane že zdaj previsoki oziroma višji od prodajnih cen.

Svet KGZS se je tudi seznanil s potekom pogajanj in z aktivnostmi zbornice pri uveljavitvi lestvic katastrskega dohodka in pavšalne ocene dohodka na panj na podlagi Zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka. Člani sveta so zahtevali, da se zaradi nejasnosti pri novih izračunih katastrskega dohodka do nadaljnjega ustavi izvajanje določb zakona, ki urejajo vodenje obveznega računovodstva na kmetijah.

Članom Sveta KGZS so predstavniki ministrstva za kmetijstvo in okolje predstavili predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije.

» ROBERT PEKLAJ

predstavljale obveznost plačila 61 milijonov evrov davka.

V sedanjem predlogu davka na nepremičnine, ki je v delu, ki se nanaša na kmetijske objekte ter kmetijska in gozdna zemljišča, nastal tudi kot posledica pritiska nevladnih kmetijskih organizacij, so davčne stopnje od dva do sedemkrat nižje kot v junjskem predlogu. Tudi skupni znesek davka iz naslova kmetijskih stavb ter kmetijskih in gozdnih zemljišč je bistveno nižji. Država in občine skupaj naj bi od lastnikov kmetijskih stavb ter kmetijskih in gozdnih zemljišč pobrale za skoraj 16 milijonov evrov davka, štirikrat manj kot po junjskem predlogu zakona.

Zakon o davku na nepremičnine je bil potrjen na vla-

di, za uveljavitev in uporabo v letu 2014 pa ga mora potrditi še Državni zbor.

Na KGZS bomo uporabili vsa pravna sredstva za zagotovitev sorazmerja med obdavčitvijo in lastninskimi upravičenji lastnikov kmetijskih in gozdnih zemljišč, prav tako pa tudi za zagotovitev primerne vrednotenja nepremičnin. Prav tako pričakujemo, da se bo v nadaljnjem zakonodajnem postopku slišalo in upoštevalo strokovne argumente KGZS, ter da davčna obremenitev slovenskega kmetijstva in gozdarstva ne bo presegala zneskov davka, ki ga lastniki kmetijskih stavb ter kmetijskih in gozdnih zemljišč plačujejo danes.

» GAŠPER CERAR

Računovodstvo bo hud izziv

Približuje se rok, do katerega se bo moralo veliko kmetij usposobiti za vodenje računovodstva. Svoje izkušnje pri tem nam je predstavila Maša Pribožič. Na kmetiji se ukvarjajo s prašičerejo in predelavo mesa. Že vrsto let vodijo računovodstvo.

Koliko časa že vodite računovodstvo in zakaj ste se takrat tako odločili? Ste imeli s tem že prej kaj izkušenj?

Leta 2006 smo se odločili za dvostavno knjigovodstvo. Razlog pa je bil, da smo imeli prevelik katastrski dohodek in smo plačevali najvišji razred za vrtec, malico, kosilo. Prikrasani smo bili tudi pri otroških dodatkih.

Nekaj znanj o računovodstvu sem pridobila v trgovski in komercialni srednji šoli, praktične izkušnje pa sem pridobila v prejšnjih službah, predvsem pa, ko sem odprla svojo trgovino z avtomaterialom in tam začela z vodenjem knjig. Ko se je prometni davek spremenil v davek na dodano vrednost, sem imela nekaj časa računovodkinjo, nato pa sem vzporedno tudi sama začela z dvostavnim knjigovodstvom, ker sem ugotovila, da mi tudi to leži in sem sama prevzela vajeti.

Mož je nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji, vi pa ste registrirani kot samostojna podjetnica. Zakaj imate s. p.?

Na terenu sva hotela sodelovati pri peki mesa in mesnih izdelkov na raznih veselicah in nogometnih turnirjih. Te dejavnosti pa mož ni mogel registrirati v sklopu dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Ali tudi sami sodelujete pri vodenju računovodstva? Kakšna računovodska opravila sami opravljate?

Opravljam čisto vse. Vodim

celotno dvostavno knjigovodstvo, ki je veliko bolj zahtevno, kot če si navadni s. p. (trgovina, gostilna ...). Pomoč poiščem le pri letnih bilancah za usklajitev podatkov.

Pri vodenju računovodstva se nabere velika količina dokumentacije. Kje imate arhiv?

Trenutno sem si naredila »pisarno« v letni kuhinji, ki je v posebnem objektu poleg stanovanjske hiše.

Na vaši kmetiji vodite analitično računovodstvo. Imate vpogled v vaše proizvodne (stroškovne) cene npr. salame, doma pridelanega ječmena, spitanega prašiča, ko ga prevzamete v predelavo?

Čisto natančno ravno ne. Imam izračun pridelkov (ječmen, koruza ...). Kakšen je strošek pridelave? Odkupna cena sploh ni realna v primerjavi s stroški (izguba). Pri proizvodnji izdelkov (salame, klobase ...) pa nimamo natančnih proizvodnih cen, ker je zelo kompliciran proizvodni program.

Ali analitično računovodstvo priporočate tudi drugim kmetijam?

Kmetijam, ki veliko vlagajo v proizvodnjo, se zelo splača vključiti v knjigovodstvo že zaradi vhodnega DDV-ja. Vendar mora biti zaradi vodenja knjig pri hiši nekdo, ki se zelo dobro spozna na računovodstvo. Sicer je bolje, da si kmetija dobi dobrega računovodjo za te eviden-

Foto Tatjana Čop

ce, drugače bodo kmetje dobili sive lase z urejanjem papirjev.

Ali ste že slišali za računovodenje po pošteni vrednosti?

Seveda, vendar nisem nikoli pričakovala, da bo to v kmetijstvu nujno. To je tako zapleteno, da morajo biti računovodje o temu načinu računovodenja dobro poučeni. Zelo verjetno pa niso, saj te prakse ni veliko. Tudi obračunavanje kmetijskih subvencij je zapleteno in ga je treba znati pravilno izvesti. Če bo tu prihajalo do napak, bodo kmetje plačevali preveč davka.

Bo vzpostavitev računovodstva z administrativnega vidika hud izziv za kmetije?

Mislím, da zelo.

Kaj mislite o ceni in kakovosti računovodskih storitev, ki jih bodo potrebovali kmetje (skrb za arhiv, odgovornosti kmeta,

odgovornost servisa, pogodba med kmetom in servisom ...)?

Mislím, da računovodje ne bodo ravno malo računali za take storitve, kmetijam pa bo to velik strošek.

Ali imate kakšne izkušnje z davčno in tržno inšpekcijo bodisi doma bodisi pri prodaji izdelkov na tržnici? Na kaj bi kmete v zvezi s tem opozorili?

Imamo občasno kakšne kontrole, vendar se da urediti vse. Pri knjigovodstvu moraš paziti, da so izpisani točni podatki tvoje dejavnosti, ko dobiš račun za nakup izdelkov ali za storitev. Če se ukvarjaš s proizvodnjo mesnih izdelkov, moraš imeti obvezno klavne liste kot dokaz, da je bila žival zaklana v klavnici. Na deklaracijah moraš imeti napisane vse podatke: od kod izhaja izdelek, datum klanja, datum proizvodnje, rok uporabe in temperatura, na kateri hraniš izdelek.

Glede davčne inšpekcije pa so inšpektorji hoteli videti prežete in izdane račune, evidenco osnovnih sredstev in obračun amortizacij. Pri njih nisem imela nobenih sitnosti. Pri vračilu DDV-ja so hoteli imeti vpogled v račune, kaj smo nabavili, ko smo imeli presežek DDV-ja.

V vsakem primeru pa so ključne tekoče evidence. Pomembno je, da si vse tekoče pišeš. Pri obisku inšpekcij se da v takem primeru vse urediti. In seveda: lepa beseda lepo mesto najde.

Ali uporabljate pri prodaji na tržnici blagajno in izdajate račune?

Vsekakor. Res da nimam na tržnici računalnika, vendar se

da račune pisati tudi ročno.

Kdo vam svetuje pri vodenju računovodstva? Katere ključne informacije bi moral dober računovodski servis dati kmetu in na kaj bi ga moral opozarjati?

Občasno grem na kakšne računovodske seminarje. Tam se tudi z drugimi računovodji kaj pogovorimo in izmenjamo svoje izkušnje. Računovodja bi moral obvezno kmeta opozarjati na datume oddaje DDV-ja ter na plačila prispevkov zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja.

Pred vstopom v obvezno računovodstvo je treba določiti no-

silca dejavnosti. Kako ste to rešili na vaši kmetiji?

Pri nas je bilo čisto samoumevno, da bo nosilec dejavnosti mož, ki je tudi nosilec kmetije, saj mu je oče prepustil vse vaje, sestro pa je izplačal. Mislim, da bi bilo najboljšo na vseh kmetijah določiti za nosilca dejavnosti tistega, ki tudi upravlja s kmetijo: obdeluje njive, ima nadzor v svinjaki ali hlevu, se ukvarja s pravilom lesa.

Po novem letu bo za več kot tisoč kmetij vodenje računovodstva postalo obveza. Kaj spodbudnega jim lahko sporočite, da bo njihov strah manjši?

Najprej naj se navadijo spravljati vse račune, ki so vezani

na dejavnost (z ustreznimi podatki - nosilca kmetije), saj jim bodo prišli na koncu obračunskega leta zelo prav. Čeprav bo kdo mislil, da se pri majhnih zneskih na računu to ne splača, to ni res. Tudi račun za pisemsko znamko ali nakup pol litra olja za mešanico za motorno žago se na koncu leta pozna.

Mislim, da klasične kmetije, ki prodajajo samo kmetijske pridelke, les, mleko ali žive živali, ne bodo imeli velikih težav s knjigovodstvom. Večji izziv pa bo obseg papirjev in evidence ter kontrola pri tistih, ki prodajajo mlečne, mesne in druge izdelke.

»BARBARA TRUNKELJ,
»MARJAN PAPEŽ

KDOR SODELUJE Z NAMI, VE VEČ!

V javni službi kmetijskega svetovanja, ki deluje v okviru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, sodeluje več kot 300 visoko usposobljenih kmetijskih svetovalcev s področja vseh panog kmetijske pridelave, prireje, predelave in agrarne ekonomike. Stojimo vam ob strani tudi ob opravljanju administrativnih del, ki morajo biti opravljena enako dobro, kot so dela na polju ali v hlevu.

SKUPAJ POSKRIBIMO ŠE ZA POSLOVNA IN RAČUNOVODSKA OPRAVILA!

KGZS vam na vseh kmetijsko gozdarskih zavodih ponuja:

- Vodenje dvostavnega knjigovodstva na kmetiji
- Vodenje evidenc in knjigovodstva za normirance
- Vodenje knjigovodstva za potrebe DDV
- Elektronska oddaja obračuna pavšalnega nadomestila
- Vodenje knjigovodstva FADN
- Svetovanje pri zaposlovanju na kmetijah
- Davčno svetovanje na področju kmetijstva
- Investicijsko svetovanje (priprava poslovnih načrtov in investicijskih projektov)

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
Celovška 135, 1000 Ljubljana
Barbara Trunkelj
Telefon: 01 513 66 44
barbara.trunkelj@kgzs.si

Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana
Celovška 135, 1000 Ljubljana
Vesna Velikonja
Telefon: 01 513 07 28
vesna.velikonja@lj.kgzs.si

Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica
Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica
Zorko Kaltnekar
Telefon: 05 33 51 203
zorko.kaltnekar@go.kgzs.si

Kmetijsko gozdarski zavod Celje
Trnoveljska cesta 1, 3000 Celje
Ana Luskar
Telefon: 03 425 55 17
ana.luskar@ce.kgzs.si

Kmetijsko gozdarski zavod Maribor
Vinarska 14, 2000 Maribor
Anita Kovačič Kogal
Telefon: 02 228 49 21
anita.kogal@kmetijski-zavod.si

Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto
Šmihelska 14, 8000 Novo mesto
Mateja Zajc
Telefon: 07 373 05 80
mzajc@gov.si

Kmetijsko gozdarski zavod Kranj
Cesta Iva Slavca 1, 4000 Kranj
Darja Šenk
Telefon: 04 280 46 23
darja.senk@kr.kgzs.si

Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota
Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota
Andreja Horvat
Telefon: 02 539 14 44
tjasa.vercic@gov.si

Kmetijsko gozdarski zavod Ptuj
Ormoška 28, 2250 Ptuj
Stanislav Leskovar
Telefon: 02 749 36 09
stanislav.leskovar@kgz-ptuj.si

Vodenje računovodstva na kmetijah

Po 14. oktobru 2013 je 1208 kmetij od davčne uprave prejelo poziv, da morajo do 31. oktobra tega leta prijaviti nosilca dejavnosti in začeti voditi poslovne knjige. Za naše kmetijstvo je to velika novost. Gre za novo in zahtevno nalogo tako za stroko kot tudi za kmete, ki jih je ta obveznost doletela. Prav to je razlog, da smo v oktobrski številki Zelene dežele računovodstvu namenili osrednjo pozornost.

Strokovnjaki Javne službe kmetijskega svetovanja, ki delamo v okviru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, si skupaj s priznanimi računovodskimi strokovnjaki Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije ter z Inštitutom za revizijo Slovenije, Ministrstvom za kmetijstvo in okolje in Ministrstvom za finance od leta 2010, ko smo bili na podlagi Zakona o dohodnini postavljeni pred dejstvo, da bo vodenje računovodstva postalo dejstvo tudi v Sloveniji, od začetka prizadevamo, da bi bilo vodenje računovodstva za kmetije čim bolj preprosto.

Informacije o prednostih in slabostih računovodenja kmetijstva pridobivamo tudi od drugih članic EU (zlasti Nemčije, Avstrije in Danske).

V okviru KGZS smo ustanovili strokovno skupino za vodenje računovodstva na kmetiji, v katero so vključeni računovodski strokovnjaki iz

posameznih zavodov in nekateri specialisti za agrarno ekonomiko. Ta skupina deluje pod koordinacijo sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo pri KGZS. Njena naloga je pomoč pristojnim ministrstvom pri pripravi in izvajanju računovodenja kmetijstva, skrb za izobraževanje kmetijskih svetovalcev na področju računovodenja kmetij in sodelovanje pri razvoju svetovalnih in IT orodij. Ta skupina si še posebej prizadeva za iskanje takšnih računovodskih rešitev, ki bi kmetijam nudile pomemben vir informacij pri izboljšanju njihovega gospodarjenja.

V okviru zavodov smo se dobro organizirali, da vam bomo lahko nudili kakovosten nasvet, kako začeti z vodenjem računovodstva na kmetijah, našim računovodskim pisarnam v zavodih pa lahko zaupate tudi vodenje računovodstva. Prizadevamo si, da bi se kmetje, ki poslovne knji-

ge že vodijo prostovoljno oziroma so po novem zakonsko obvezani voditi poslovne knjige, čim bolj aktivno vključili v vodenje računovodstva s ciljem izboljšanja gospodarjenja in pocenitve stroškov vodenja računovodstva.

Trenutno v okviru vseh zavodov poteka intenzivno izobraževanje kmetov o obveznostih in različnih možnostih, povezanih z obveznim vodenjem knjigovodstva oziroma računovodstva. Zato se čim prej obrnite na vašega kmetijskega svetovalca, da boste izvedeli lokacijo in termin izobraževanja. Lahko se dogovorite tudi za osebno svetovanje na tem področju.

KAKO SO NA DAVČNEM URADU IZRAČUNALI, DA MORAMO NA NAŠI KMETIJI PO NOVEM ZAČETI VODITI POSLOVNE KNJIGE OZIROMA RAČUNOVODSTVO?

Z določbami Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini ZDoh-2L (Uradni list RS, št. 94/2012) je predpisano, da morajo vsa kmečka gospodinjstva, ki so v povprečju zadnjih dveh zaporednih davčnih let presegla skupni dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti v višini 7.500 evrov, ugotavljati osnovo za plačilo davka na podla-

IZRAČUN PRAGA ZA VSTOP V OBVEZNO VODENJE POSLOVNIH KNJIG OZIROMA RAČUNOVODSTVA ZA LETO 2014:

- + katastrski dohodek iz leta 2011
- + katastrski dohodek iz leta 2012
- + potencialni tržni dohodek od pridelave v panjih iz leta 2011
- + potencialni tržni dohodek od pridelave v panjih iz leta 2012
- + 50 % obdavčljivih plačil ukrepov kmetijske politike iz leta 2011
- + 50 % obdavčljivih plačil ukrepov kmetijske politike iz leta 2012

= vsota : 2 = povprečni znesek dveh predhodnih davčnih let, ki mora biti manjši od 7.500 evrov

POZOR! TUDI ČE POZIVA NISTE DOBILI IN PRESEGATE PRAG 7.500 EUR, STEDOLŽNI PRIGLASITI DEJAVNOST IN S 1.1.2014 PRIČETI VODITI KNJIGE.

Kmečko gospodinjstvo, ki ni dobilo poziva in samo meni, da bi lahko preseglo predpisan prag, naj obvezno napravi sebi lasten izračun in ga preveri na davčnem uradu.

Več informacij o računovodenju na kmetijah najdete v knjižici *Vodenje računovodstva na kmetijah*, o obdavčitvi pa v knjižici *Dohodnina in kmetijstvo*, ki jih je izdala Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.

gi vodenja poslovnih knjig po dejanskih prihodkih in dejanskih odhodkih ali po dejanskih prihodkih in normiranih odhodkih.

SEM ZAVEZANEC ZA OBVEZNO VODENJE RAČUNOVODSTVA OZIROMA SE ZANJ ODLOČAM PROSTOVOLJNO

Ugotovitev, da ste presegli prag za obvezno vodenje računovodstva, prinaša veliko novih obveznosti glede zakonskih predpisov in dodatnih stroškov, povezanih z njihovim upoštevanjem. Od zdaj naprej vas bo lahko obiskal tudi davčni inšpektor, ki bo predvsem ugotavljal, ali pravilno obračunavate višino davka od dohodka oziroma dobička.

Člani vašega kmečkega gospodinjstva morajo najkasneje do 31. oktobra v letu, ko so bili seznanjeni z obveznostjo vodenja računovodstva, določiti nosilca dejavnosti za celotno kmetijsko in gozdarsko dejavnost vključno za dopolnilno dejavnost, v kolikor jo kmetija izvaja, in si izbrati ustrezno pravno obliko delovanja. Davčno osnovo bodo morali ugotavljati še naslednjih prtl let ne glede na njihov dosežen obseg poslovanja.

Priglasitev dejavnosti mora opraviti nosilec dejavnosti. Obrazec najdete na spletnih straneh DURS-a: Priloga 1 (Priglasitev ugotavljanja davčne osnove na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov).

Izpolnjen obrazec morate predložiti pri krajevno pristojnem davčnem uradu.

Opozarjamo vas, da kazen za nepriglasitev ugotavljanja osnove za davek znaša od 800 do 10.000 evrov.

IZBIRA NOSILCA DEJAVNOSTI, IZBIRA USTREZNE PRAVNE OBLIKE DELOVANJA KMETIJE

O tem, katero obliko delovanja boste izbrali, odločajo ocenjena višina obdavčitve in zakonska pravila, ki urejajo delovanje podjetij in fizičnih oseb z dejavnostjo.

Preden pri davčnem organu prigrasite način ugotavljanja osnove za davek od dohodka iz dejavnosti, dobro razmislite o tem, koga boste izbrali za nosilca dejavnosti, ter o obliki delovanja svojega kmetijskega gospodarstva. Od tega je odvisno, koliko davka bo plačal nosilec dejavnosti in koliko kmetija.

Pred odločitvijo, kdo bo nosilec dejavnosti, upoštevajte tudi to, da se bo izbranemu nosilcu, če je zaposlena oseba, pri obračunu dohodnine k dohodku iz zaposlitve prištel tudi dohodek iz dejavnosti. Zato

Računovodski program uporabljam samo za izdajo računov. Uporabljam ga zato, ker se na računu avtomatično obračuna pavšalno nadomestilo. Tako mi ni treba posebej obračunavati pavšal. Kmet si mora znati sam napisati račun. To je res enostavno in mu vzame manj časa, kot če bi mu to kdo drug počel, samo lotiti se mora.

Herman Bogdan, čebelar

pred odločitvijo, kdo bo nosilec, nikakor ne smemo pozabiti narediti okvirnega izračuna, kako bo dohodek iz dejavnosti vplivali na višino njegove dohodnine.

Treba je tudi dobro premisliti o posledicah, če za nosilca dejavnosti izberemo upokojenega člana gospodinjstva, ker imajo upokojenec omejitve pri ustanavljanju in zaposlovanju pri vseh možnih statusnih oblikah, za katero se lahko odloči kmetija.

Ugotavljanje najugodnejšega načina obdavčevanja za

kmečko gospodinjstvo, ki je preseglo prag za vodenje obveznega računovodstva, je zelo kompleksno in za vsako kmetijo specifično. O tem odločajo vrsta kmetijske dejavnosti, obseg proizvodnje, načrti za bodoče poslovanje kmetije, morebitni zaposleni delavci, pa tudi višina računovodskih stroškov. Na podlagi tega se lahko odločite, ali boste ostali kmečko gospodinjstvo ali se boste morali registrirati kot samostojni podjetnik ali kot gospodarska družba.

Če sprejmete odločitev, da boste vodili računovodstvo po dejanskih prihodkih in dejanskih odhodkih, je za ugotavljanje davčne osnove za vaše bodoče poslovanje večinoma najbolje, da ohranite status kmečkega gospodinjstva in poslujete kot fizična oseba z dejavnostjo.

Če se boste odločili za računovodstvo kot normiranec,

tehtati tudi pravne posledice, ki so predpisane za delovanje samostojnega podjetnika in gospodarske družbe. Te so lahko za člane kmečkega gospodinjstva zelo boleče v primeru prenehanja delovanja kmetije zaradi prezadolženosti, smrti lastnika podjetja ipd.

PRAVNE OBLIKE KMETIJ

Dovoljene oblike delovanja kmetijskih gospodarstev za davčne namene so:

- **kmetije kmečkega gospodinjstva,**
- **samostojni podjetniki posamezniki in različne gospodarske družbe.**

Kmetije, ki bodo od leta 2014 naprej davčno osnovo ugotavljale na podlagi računovodstva ali bodo (v primeru uveljavljanja normiranih odhodkov) vodile evidence za davčne namene, so lahko organizirane v več pravnih oblikah. V nadaljevanju so predstavljene tri, ki utegnejo biti najbolj primerne za organizacijo kmetije: (1) kmetija kot fizična oseba z dejavnostjo, (2) kmetija v obliki s. p. in (3) kmetija kot d. o. o., seveda pa se lahko uporabi tudi druge pravno organizacijske oblike za opravljanje kmetijske in gozdarske dejavnosti, npr. družba z neomejeno odgovornostjo, delniška družba, zadruga ipd.

FIZIČNA OSEBA Z DEJAVNOSTJO

Kmetije običajno vodijo fizične osebe, ki se ukvarjajo z osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnostjo. Nosilec kmetijske dejavnosti (popolnoma poslovno sposobna oseba), ki je običajno tudi lastnik kmetije, je odgovoren za poslovanje kmetije, in sicer z vsem svojim premoženjem: nepremičninami, premičninami, pravicami,

denarnimi sredstvi.

Fizična oseba z dejavnostjo je oseba, ki se ukvarja z osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnostjo in je njegovo kmečko gospodinjstvo v dveh zaporednih preteklih letih preseglo 7.500 evrov obdavčljivih dohodkov iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Med fizične osebe z dejavnostjo štejemo tudi osebe, ki se ukvarjajo z nekaterimi dejavnostmi (pridelavo sadik, okrasnih rastlin, intenzivno pridelavo vrtnin in rejo živine na pretežno kupljeni krmi), pa niso obdavčene po katastrskem dohodku, nadalje tisti, ki ne dosegajo praga 7.500 evrov in se prostovoljno odločijo za ugotavljanje davčne osnove na podlagi dejanskih ali normiranih odhodkov ter tisti, ki imajo registrirano dopolnilno dejavnost. V primeru ugotavljanja dejanskih prihodkov in odhodkov se ti dohodki obdavčijo po progresivni stopnji, kot je navedena v Zakonu o dohodnini, v primeru uveljavljanja normiranih odhodkov pa s t. i. cedularno z 20 % fiksno davčno stopnjo.

Dedovanje premoženja fizične osebe z osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnostjo se izvede po Zakonu o dedovanju za kmetijo, ki ni zaščitena, ali po Zakonu o dedovanju kmetijskih gospodarstev, če gre za zaščiteno kmetijo. Tako pri dedovanju kmetije, ki ni zaščitena, kot pri dedovanju zaščitene kmetije se najprej upošteva volja zapustnika (oporočnik, če jo pokojnik napravi), sicer pa se dedovanje izvede po zakonu, kjer zapuščinsko sodišče premoženje razdeli med pokojnikove bližnje. Dediči (oporočniki ali zakoniti) po pokojniku prevzamejo celotno premoženje: vse podedljive pravi-

ce in obveznosti, ki jih je imel zapustnik ob smrti (dediči odgovarjajo tudi za zapustnikove dolgove).

V primeru, da posameznik prezadolžen ali nelikviden, lahko začne postopek osebnega stečaja. V tem postopku fizična oseba zaradi previsokih dolgov le-te poskuša poplačati s svojim premoženjem (osebni dohodki, premičnine, nepremičnine), za del dolgov pa lahko doseže odpust.

SAMOSTOJNI PODJETNIK

Kmetijo se lahko vodi tudi v okviru samostojnega podjetnika (s. p.), ki je registriran za opravljanje kmetijske ali kmetijske in gozdarske dejavnosti. S. p. je posamezna fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Gospodarsko dejavnost opravlja trajno, samostojno in s pridobitnim namenom. S. p. postopek registracije lahko opravi z obiskom ene izmed točk VEM.

Podjetnik odgovarja za obveznosti iz poslovanja z vsem svojim (osebnim) premoženjem, in sicer samostojno in neposredno, saj s. p. nima statusa pravne osebe. Denarna sredstva na računu s. p. so njegova last, z njimi lahko prosto razpolaga, obdavčena pa so po dohodninskih stopnjah (pro-

Na sliki je kmet, ki vodi računovodstvo na daljavo. Preizkuša uporabo spletnega programa Gospodar, ki ga za računovodenje v kmetijstvo razvijamo v KGZS skupaj z računovodskimi in kmetijskimi strokovnjaki. Posebne zasluge pri razvoju tega programa imajo naši strokovnjaki iz KGZS – Zavoda Ptuj, ki na terenu kmete že navdušujejo za uporabo e-računovodenja.

gresivna lestvica). Tudi tukaj velja, da je v primeru uveljavljanja normiranih odhodkov obdavčitev cedularna. Prosto razpolaganje z denarnimi sredstvi pomeni, da se lahko denarna sredstva pri s. p. prelivajo iz dejavnosti v gospodinjstvo in obratno.

S. p. lahko, ko preneha opravljati svojo dejavnost (npr. ob upokojitvi), dejavnost prenese na posameznike iz ožjega kroga sorodstva. S prenosom preidejo na s. p. prevzemnika tako podjetje, kot tudi vse pravice in obveznosti, kar pomeni, da s. p. prevzemnik kot univerzalni pravni naslednik vsto-

pi v vsa pravna razmerja podjetja. Prenos je neobdavčen, če se podjetje prenese na zgolj eno osebo in ta oseba dejavnost opravlja še najmanj pet let, sicer s postane vrednost prenesenega premoženja njen prihodek, od katerega mora plačati dohodnino.

Glede dedovanja velja, da po sklepu o dedovanju lahko eden izmed dedičev nadaljuje dejavnost ali pa se premoženje s. p. razdeli med dediče. Dediči lahko za čas, dokler se postopek dedovanja ne izvede, postavijo zastopnika za primer smrti. Če dedič ne nadaljuje posla ali ne postavi zastopnika v roku treh mesecev, AJPES izbriše s. p. iz poslovnega registra.

Tudi s. p. lahko, tako kot fizična oseba z dejavnostjo, v primeru prezadolženosti ali nelikvidnosti izvede osebni stečaj.

DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO

Kmetija se lahko organizira kot gospodarska družba po Zakonu o gospodarskih družbah in registrira opravljanje kmetij-

Moj mož je zaposlen samo na kmetiji. Ves čas dela z živalmi, medtem ko jaz skrbim za vso dokumentacijo v vezi z našo kmetijo. Računovodski program uporabljam za obračun DDV-ja. Kmet mora imeti nadzor nad prejetimi in izdanimi računi in to ni tako težko, da si ne bi znal sam voditi teh evidenc. Sama delam v računovodstvu in bom ta program uporabljala tudi za vodenje dvostavnega računovodstva, saj ga moram po zakonu začeti z novim letom. Tako bomo kmetje zagotovo vedeli, če delamo z dobičkom ali z izgubo.

Leonida Matičič, živinorejka

ske ali kmetijske in gozdarske dejavnosti. Najbolj razširjena oblika gospodarske družbe je družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.). D. o. o. je samostojna pravna oseba, ki jo lahko ustanovi ena ali več pravnih in fizičnih oseb na podlagi družbene pogodbe; družbo se lahko ustanovi na eni izmed točk VEM (enostavni d. o. o.) oziroma s pomočjo notarja.

Osnovni kapital v višini najmanj 7.500 evrov sestavljajo osnovni vložki družbenikov (denarni vložek ali stvarni vložek, npr. nepremičnine na kmetiji, kmetijski stroji ipd.). Od višine vložnega kapitala posameznega družbenika je odvisen tudi njegov delež v družbi. Denarna sredstva na računu d. o. o. in tudi vse ostalo premoženje, ki se ga vložijo ali pridobi v imenu d. o. o., je last družbe in ne posameznih družbenikov.

D. o. o. je obdavčena v okviru davka od dohodkov pravnih oseb. Osnova za obdavčitev je razlika med prihodki in odhodki, ugotovljenimi v izkazu poslovnega izida, davčna stopnja pa znaša 17 odstotkov. Tudi d. o. o. je pod določenimi pogoji lahko t. i. normiranec;

v tem primeru je enako kot v zgornjih dveh primerih – cedularno.

Družbeniki niso odgovorni za obveznosti družbe (izjemoma so osebno odgovorni v primeru hujših kršitev), zato za prevzete obveznosti jamčijo le do višine vložnega premoženja. Omejena odgovornost družbenikom načeloma omogoča opravljanje gospodarske dejavnosti brez tveganja, da bodo v primeru neuspeha upniki posegli tudi na njihovo osebno premoženje.

Dedovanje premoženja v d. o. o. poteka po določbah Zakona o dedovanju: prenaša se udeležba umrlega v obliki deleža v d. o. o. na pravnega naslednika zapustnika. Po sklepu o dedovanju lahko eden izmed dedičev nadaljuje dejavnost ali pa se d. o. o. likvidira in se premoženje razdeli med dediče.

V postopku stečaja d. o. o. se unovči celotno premoženje prezadolžene ali plačilno nesposobne gospodarske družbe ter oblikuje stečajna masa. Iz stečajne mase se po določenem vrstnem redu poplačajo upniki. Po koncu stečajnega postopka d. o. o. preneha obstajati.

Dobro premislite o tem, ali

nameravate kmetijo v prihodnosti intenzivno razvijati ali nameravate ohraniti obstoječi obseg poslovanja.

Kmetijski svetovalec bo za vas izdelal izračun najugodnejšega načina obdavčitve za vašo kmetijo, na podlagi tega pa bosta skupaj ugotovila, katera oblika delovanja vašega kmetijskega gospodarstva je za vas z davčnega stališča najugodnejša.

Ob tem dobro pretehtajte, kakšne obveznosti čakajo vas ali vaše naslednike, če se boste odločili za statusno obliko samostojnega podjetnika ali družbe z omejeno/neomejeno odgovornostjo in se nato odločili kmetijo zapustiti svojemu nasledniku oziroma v primeru vaše nenadne smrti, morebitnega stečaja podjetja ipd.

Svetujemo vam, da se pred odločitvijo o izbiri nosilca dejavnosti in pred odločitvijo o tem, katera oblika delovanja kmetijskih gospodarstev za davčne namene je za vas najprimernejša, temeljito posvetujete s kmetijskim svetovalcem.

PET GLAVNIH OBVEZNOSTIH PO OPRAVLJENI PRIGLASITVI

1. Vzpostavitev vodenja računovodstva s 1. januarjem 2014

Izdajati boste morali račune in druge knjigovodske listine ter uporabljati le takšne elektronske naprave, ki bodo zagotavljale hrambo izvornih podatkov o izdanih računih pri gotovinskem poslovanju in njihovih poznejših sprememb.

Kupcem boste morali izdajati račune za prodane pridelke in izvedene storitve.

2. Odprtje transakcijskega računa

Pred začetkom vodenja računovodstva obvezno odprite transakcijski račun za namen opravljanja dejavnosti.

Opozarjamo vas, da kazen za neodprtje transakcijskega računa znaša od 400 do 4000 evrov!

3. Izdelava začetne bilance stanja je zahtevna in lahko predstavlja za vas velik strošek

Za izvajanje vodenja poslovnih knjig oziroma računovodstva bo treba do 1. januarja 2014 za kmetijsko gospodarstvo izdelati začetno bilanco stanja, ki bo pomembno vplivala na nadaljnje poslovanje vašega kmečkega gospodinjstva oziroma podjetja. Pravila za izdelavo začetne bilance stanja so objavljena na spletnih straneh Inštituta za revizijo, narejena pa so bila tudi v tesnem sodelovanju s strokovnjaki KGZS.

Svetujemo vam, da se za nasvet v vezi s tem obrnete na kmetijskega svetovalca in računovodjo kmetijsko-gozdarskega zavoda pri KGZS Tu boste dobili informacije, kako izdelati začetno bilanco stanja s čim nižjimi stroški in na tak način, da bo le-ta dobro izhodišče za nadaljnje gospodarjenje vaše kmetije.

4. Izdelava knjige sklepov

Kmečka gospodinjstva, ki bodo vodila računovodstvo, bodo morala izdelati knjigo sklepov. Tudi izdelava knjige sklepov je silno zahtevna, ker od pripravljavcev zahteva odlično poznavanje novih pravil o posebnostih računovodenja kmetijstva v povezavi z konkretnim poslovanjem konkretne kmetije. Tudi tu brez sodelovanja kme-

Računovodje in kmetijski svetovalci KGZS na izobraževanju 25. septembra 2013 na sedežu Zveze računovodij finančnikov in revizorju. Predavanje sta izvajala dr. Stanko Koželj in Vera Zupančič, ki ju imamo v kmetijstvu že »čisto za svoja«. Z njima skupaj uspešno orjemo ledino na področju računovodenja kmetijstva že od leta 2010.

tijskih strokovnjakov ne bo šlo.

5. Obveščanje davčnega urada o spremembah v kmečkem gospodinjstvu

Nosilec dejavnosti mora po vstopu v obvezno vodenje računovodstva redno obveščati davčni urad o:

- spremembah članov kmečkega gospodinjstva v 15 dneh po njihovem nastanku,
- spremembah v zvezi z opravljanjem dopolnilne dejavnosti na kmetiji v 8 dneh po njihovem nastanku in
- spremembah glede nosilca dejavnosti.

Vse obrazce za obveščanje davčnega urada o spremembah članov kmečkega gospodinjstva in nosilca dejavnosti najdete na spletnih straneh DURS-a.

IZKUŠNJE, KI JIH VELJA UPOŠTEVATI

1. Izbira računovodskega servisa

Vodenje računovodstva kmetijam je strokovno zelo zahtevno. Na tem področju je bilo v zadnjem času uvedenih veliko novosti, ki jih je potrebno dobro poznati in pravilno uporabiti pri vodenju računovodstva na kmetiji. Zato bodite previdni pri izbiri računovodskega servisa.

Ko se odločate o ceni storitve, morate imeti informacijo o celotnem strošku vodenja računovodstva za vse leto. Poleg cene je zelo pomembna tudi strokovna usposobljenost računovodje, saj je tudi od te odvisno, koliko davka boste plačali.

Na KGZS se prizadevamo, da so naši strokovnjaki, ki vodijo računovodstvo kmetijam, dobro usposoblje-

ni. Izobraževanja za njih pripravljamo v sodelovanju s priznanimi strokovnjaki iz Zveze računovodij finančnikov in revizorjev in Inštituta za revizijo. Tako pridemo do strokovno pravih in pametnih rešitev za uvajanje računovodskih in davčnih pravil v okviru zapletenih poslovnih procesov na kmetiji. V nadaljevanju želimo naše sodelovanje okrepiti na področju računovodstva za poslovne namene, to je s ciljem boljšega gospodarjenja na kmetijah. Tu je tesno sodelovanje med kmetijskimi in računovodskimi strokovnjaki še posebej pomembno.

Zavedajte se, da za nekatere

Kmetijski svetovalec vam bo naredil izračun najugodnejšega načina obdavčitve za vašo kmetijo.

Na območju delovanja KGZ Ptuj so se nekateri kmetje že odločili za vodenje E-računovodstva s pomočjo programa GOSPODAR in pod okriljem računovodske pisarne KGZ Ptuj.

Vodenje računovodstva vsaj na začetku raje zaupajte strokovnjakom. Ne glede na to pa si lahko že na začetku izberete računovodski servis, ki vam bo omogočil sodelovanje z računovodjem pri vodenju računovodstva na daljavo. Tako se boste lahko že na začetku naučili vsaj nekaj najosnovnejših računovodskih operacij, kot so na primer izdajanje računov, prevzem blaga ali gotovinska plačila, sčasoma pa se boste vedno več opravil naučili narediti sami. Ostala računovodska opravila bo za vas dokončal računovodski servis. Pomembno pri tem je, da ima računovodski servis uporabnikom prijazen program, ki je pregleden in enostaven, skupaj z razlagami v zavikih, ki sproti usmerjajo uporabnika. Tak program je računovodski program GOSPODAR, ki ga razvijamo na KGZS in je posebej prilagojen za vodenje računovodstva na kmetijah.

V povezavi s programom GOSPODAR imate na voljo pomoč računovodje KGZ zavoda. Z njim se lahko povežete telefonsko ali si zapišete sporočila kar znotraj programa. Vse, kar imate vneseno v program, bo lahko videl tudi računovodja na svojem računalniku, kar bo za vas delal računovodja, pa bo v programu takoj vidno tudi pri vas.

Tak način dela je omogočen z uporabo internetne povezave med vami in računovodskim servisom.

re napake pri računovodenju sicer odgovarja vaš izbrani računovodski servis, za mnoge pa nosite odgovornost sami in jih boste morali tudi sami plačati. Zato z izbranim računovodskim servisom na začetku obvezno sklenite POGODBO o opravljanju storitev računovodenja in temeljito preučite svoje obveznosti do računovodskega servisa.

Dobro razmislite tudi o tem, kako si boste uredili arhiv. Tega morate voditi 10 let, saj lahko inšpektorji pregledajo vaše poslovanje za 10 let nazaj! Dokumente lahko hranite doma, nekateri računovodski servisi pa omogočajo hrambo tudi pri njih.

2. S pomočjo računovodskih podatkov si lahko izboljšujete gospodarjenje svoje kmetije

Vsak dober gospodar bi moral vedeti, kolikšni so doseženi in načrtovani prihodki in odhodki po posameznih vrstah dejavnosti na kmetiji.

Pred začetkom vodenja poslovnih knjig se s svojim izbranim računovodjem pogovorite o tem, kako si boste organizirali vodenje poslovnih knjig, da boste lahko s pomočjo računovodskih podatkov spremljali in izboljševali gospodarjenje na svoji kmetiji. Če trenutno vodite knjigovodstvo FADN in če bi radi prešli na računovodstvo, vam svetujemo, da se z računovodsko pisarno zavoda pri KGZS posvetujete, kako organizirati računovodstvo tako, da boste ohranili bogato analitiko, ki ste jo imeli tudi doslej na voljo s pomočjo knjigovodstva FADN.

3. Vsak kmet bi moral vedeti, kolikšni so doseženi in načrtovani prihodki in odhodki po posameznih vrstah dejavnosti na kmetiji.

Poleg tega si lahko v okviru računovodskega arhiva izdelate tudi arhiv za vodenje tistih knjigovodskih listin, ki hkrati predstavljajo obvezne evidencе, predpisane s kmetijsko zakonodajo (npr. sledljivost živil in krme). Zato se tudi o tem, kako najbolje organizirati vodenje računovodstva za poslovne namene, posvetujte s svojim kmetijskim svetovalcem, ki dobro pozna vašo kmetijo, skupaj z računovodjo kmetijsko-gozdarskega zavoda pri KGZS.

4. Kaj pa, če že vodite knjigovodstvo FADN?

Za kmetije, ki že vodijo knjigovodstvo FADN, bo vstop v obvezno vodenje poslovnih knjig verjetno lažji, ker so mnoga knjigovodska opravila pri vodenju knjigovodstva FADN podobna kot pri običajnem vodenju računovodstva.

Ne glede na to pa vodenje računovodstva FADN ne more

nadomestiti vodenja računovodstva po dejanskih prihodkih in odhodkih oziroma po dejanskih prihodkih in normiranih odhodkih za davčne namene.

5. Vsaka vknjižba stane. Ali lahko sam vodim računovodstvo?

Uporaba spletnega računovodskega programa vam omogoča, da nekatera računovodska opravila opravite sami. Na tak način imate boljši pregled nad gospodarjenjem in prihranite pri stroških vodenja računovodstva. Tak način računovodenja bomo glede na zanimanje uvedli tudi pri nekaterih KGZS-zavodih, zagotovo pa ga bomo izvajali na KGZS – Zavodu Ptuj.

Vodenje računovodstva lastne kmetije bo šlo gotovo dobro od rok predvsem tistim kmetom, ki imajo že izkušnje pri vodenju knjigovodstva FADN.

KAM PO VEČ INFORMACIJ O VODENJU RAČUNOVODSTVA NA KMETIJI?

Več informacij o računovodenju na kmetijah najdete v knjižici Vodenje računovodstva na kmetijah, o obdavčitvi pa v knjižici Dohodnina in kmetijstvo. Knjižico lahko prejmete pri svojem lokalnem kmetijskem svetovalcu, objavljena pa je tudi na spletnih straneh KGZS.

Tisti, ki želite pridobiti bolj poglobljene informacije o računovodenju na kmetijah, pa si oglejte Navodila za knjiženje poslovnih dogodkov v kmetijski dejavnosti, ki so objavljena na spletnih straneh Ministrstva za kmetijstvo in okolje.

»BARBARA TRUNKELJ

»GAŠPER CERAR

MEBOR® Mebor tračne žage!
Močne, zanesljive in prijazne za uporabnika!

Celotna ponudba strojev za razrez lesa!
www.mebor.eu

od 1982!
1700 tračnih žag v 47. državah po svetu

Robilniki, večlistne krožne žage, čelilniki, transporterji, brusilni stroji, stroji za izdelavo brun...

Ključne značilnosti tračnih žag:

- široki žagini listi za natančno in hitro rezanje
- avtomatsko vodenje - en delavec dela na stroju
- robustna konstrukcija
- dolga življenska doba in nizki stroški obratovanja

Mebor d.o.o., Sveti Lenart 17, 4227 Selca
tel.: 04/510 32 00, fax: 04/510 32 01, mebor@mebor.si

Knapič
Proizvodnja industrijskih nožev za:

- KMETIJSTVO • LESARSTVO • PLASTIKO

Knapič d.o.o., Grušovlje 24, 3332 Rečica ob Savinji • Tel: 03/ 838 11 36 Mob: 040 / 188 048

www.knopic.si

Rastlinjaki

2 x 4 m   3 x 4 m le 244 eur

Za naročilo in informacije pokličite ali pišite na e-naslov: profilplast@profilplast.si. **031/ 675 639**

Dostava po pošti 30,50€.

Profilplast, d.o.o., Zavrh nad Dobrno 10, 3204 Dobrna, e-naslov: profilplast@profilplast.si, www.profilplast.si

- rastlinjaki po meri
- menja se le folija (na 5 do 8 let)
- primerni za zimsko zelenjavo, poleti za paradiznik

Kmetje ste branik zdrave pameti

Na Ponikvi in Slomu je drugo nedeljo v oktobru potekalo 10. vseslovensko srečanje pri zavetniku kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva, blaženemu Antonu Martinu Slomšku.

Dogodek tradicionalno pripravijo Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, župnija Ponikva, občina Šentjur ter številni prostovoljci. Sveto mašo je daroval celjski škof dr. **Stanislav Lipovšek**, slavnostni govornik na akademiji, katere se je udeležil tudi predsednik Republike Slovenije **Borut Pahor**, pa je bil dr. **Franci Avsec**.

KLJUČNE VREDNOTE RAZODEVA VSAKA BILKA NA TRAVNIKU

Srečanje se je začelo s sveto mašo, ki jo je daroval celjski škof dr. **Stanislav Lipovšek**. V pridigi je izrazil hvaležnost slovenskim kmetom, da so ohranili ljubezen in spoštovanje do domače zemlje, do našega podeželja, do kmečkega stanu in kmečkega dela. »Prav delo je ohranilo toliko prvin in vrednot ob pristnem stiku z naravo, z Božjim stvarstvom in Stvarnikom, ki ga razmišljajočemu človeku razodeva vsaka bilka in vsaka rožica na travniku. Vse to naj bo velika spodbu-

da za našo rast v veri, za blagor našega podeželja, za blagor našega kmetijstva, za vrednote našega kmečkega stanu in našega slovenskega podeželja,« je izpostavil škof.

Pri pridigi je škofu »priskočil na pomoč« **Boštjan Goličnik** iz Šmihela nad Mozirjem, ki je predstavil izzive, s katerimi se kot mlad kmet sooča na hribovski kmetiji.

Celotno bogoslužje ima svečan pridih, z ubranim petjem ga je pod vodstvom zborovodje **Dominika Krta** obogatil **Cerkveni MePZ France Gačnik** iz Stranj. Posebej lepo in iskreno je prinašanje darov, ki pomeni zavedanje, da smo dobili naravo zgolj v upravljanje, da z njo umno gospodarimo in si pridelamo naš vsakdanji kruh.

MORAMO BITI HVALEŽNI ZA PREJETE DAROVE

Ob zaključku maše je romarje nagovoril tudi evangeličanski duhovnik **Aleksander Erniša**. Kmeticam in kmetom se je za-

hvalil, ker skrbijo za našo, slovensko zemljo, in jih povabil, da kličejo na svoje delo blagoslov ter se ob tem zavedajo pomena hvaležnosti za prejete darove. »Pridne roke pomenijo tudi ljubeče srce. Ljubeče srce do sočloveka, ki je v stiski. Naša skrb ni le poskrbeti zase, ampak poskrbeti tudi za lačne in šibke, ranljive in nasploh tiste, ki ne morejo živeti človeku dostojnega življenja. Tudi ti ljudje so naša skrb!«

Ob somaševanju duhovnikov je mašo daroval celjski škof dr. Stanislav Lipovšek.

MANJKA ZAVEDANJE, DA JE DOLŽNOST ENAKA PRAVICI

Popoldan se je dogajanje preselilo pred Slomškovo rojstno hišo. Udeležence je najprej z dobrodošlico pozdravil šentjurski župan **Marko Diaci**, potem pa je več kot tisočglavo množico nagovoril predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije **Cvetko Zupančič**, ki je spomnil na poduke Antona Martina Slomška. Ti so po njegovem mnenju tudi danes aktualni in potrebni, čeprav se je od takrat v načinu kmetovanja, tehnologiji in znanju marsikaj

spremenilo. Kljub napredku pa med kmeti ni zadovoljstva ter pretiranega zanimanja za ta poklic.

Logično je, tako Zupančič, da je slovenskemu kmetu težko biti konkurenčen na evropskem trgu, tudi zato, ker so pri nas težki pogoji za kmetovanje. Ob tem pa se je vprašal: »Zakaj je v državi kriza in zakaj je tako težko v državi narediti red? Zato, ker je bila v preteklosti vrednota izkoristiti položaj, ki ga je nekdo zasedel, ker je bila vrednota vzeti nekaj, kar ni tvoje, in cenjena sposobnost, ko je nekdo

Sofinancira Evropska unija,
Generalni direktorat za kmetijstvo
in razvoj podeželja.

Srečanja se je udeležilo več kot tisoč kmetov iz Slovenije in zamejstva.

neupravičeno bogatel.

Ko bo spet vrednota biti pošten, delaven in odgovoren, in ko bomo dojeli, da je dolžnost enaka pravici in to vnesli v vzgojne in šolske programe, bomo lahko pričakovali boljše čase.

Vseeno pa moramo biti ne glede na težo časa optimisti, saj so bili v preteklosti že tudi veliko težji časi. Vsak na svojem mestu, predvsem na kmetijah in v družinah, moramo dajati voljo in pogum ter podporo za delo na polju, hlevu in v gozdu, kajti le tako bodo naši sinovi in hčere prevzemniki odgovornosti za naše kmetije in naše kmetijstvo,« je povedal Zupančič.

VEČ POUARKA DRUŽINSKIM KMETIJAM

Slavnostni govornik na akademiji je bil poznavalec evropskega kmetijstva in kmetijskega prava dr. **Franci Avsec**, ki je orisal zgodovinsko povezanost Slomska s slovenskimi kmeti, in dejal: »Veliki ljudje, kakršen je bil Slomšek, so trdno zakoreninjani v resničnosti. Neka brezkompromisna odkritost in resnicoljubnost jim omogoča tudi

Cvetko Zupančič: »Vsak na svojem mestu, predvsem na kmetijah in v družinah, moramo dajati voljo in pogum, da bodo naši sinovi in hčere prevzemniki odgovornosti za naše kmetije in naše kmetijstvo.«

Dr. Franci Avsec: »Veliki ljudje, kakršen je bil Slomšek, so trdno zakoreninjani v resničnosti. Neka brezkompromisna odkritost in resnicoljubnost jim omogoča tudi jasen pogled v

jasen pogled v prihodnost.«

V nadaljevanju je poudaril nujnost povezanega delovanja kmetov ter s tem povezane pomembne vloge zadrug.

»Letošnje srečanje se časovno umešča med leti 2012 kot mednarodno leto zadrug in 2014 kot mednarodno leto družinskega kmetovanja. Prvega je Organizacija združenih narodov razglasila z namenom, da se prizna in podpre zelo pomembna vloga zadrug v gospodarskem in družbenem razvoju, drugega pa v pričakovanju, da kmetijske, okoljske in socialne politike še odločneje spodbujajo trajnostno družinsko kmetovanje.

To je postalo posebej občutljivo zaradi gospodarske in finančne krize. Zato novejši razvojni dokumenti priznavajo – ne da bi zanikali pomen globalizacije in svetovne trgovine – vlogo družinskih kmetij in raznolikih sistemov kmetovanja,« je izpostavil Avsec.

Za pridih ljudskega pa je kakor že leta poprej poskrbela z recitacijo svojih pesmi kmetica **Ivanka Uduč** s Planine pri Senvnici.

KMETJE STE BRANIK ZDRAVE PAMETI

Ob koncu je zbrane pozdravil tudi predsednik RS **Borut Pahor**. V nagovoru je izpostavil vlogo ljudi, ki živijo na podeželju. Poudaril je, da je zelo pomembno, ali bo država znala omogočiti, da bodo mladi ljudje, ki so se od svojih kmečkih staršev naučili vrednot, vrlin, trdega dela in znanja ter vsega ostalega, kar je potrebno za to, da bodo njihovi ponosni dediči, želeli ostati na podeželju ter nadaljevati to slavno tradicijo.

»Smo v času, ko se zdi, da ute-

gnemo svojim otrokom zapustiti slabšo dediščino od tiste, ki so nam jo zapustili starši. Če se prepustimo malodušju in bi se to zares zgodilo, bi to bilo malomarno od nas. Niso lahki časi, nihče ne pravi, da jih bomo z lahkoto rešili v prid velike večine pridnih in poštenih ljudi, a trdno sem prepričan, da se bo to zgodilo. Na koncu vedno zmagajo dobro,« je optimistično zaključil Pahor in se kmetom »kot branikom zdrave pameti« za njihov vsakodnevni trud zahvalil v imenu države.

»**MARJAN PAPEŽ**

»**FOTO: T.V., MA. P.**

V okviru srečanja si je predsednik RS Borut Pahor ogledal razstavo Kmetijstvo je zakon!, ki jo je pripravila Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije. Razstava prikazuje dinamično vlogo skupne kmetijske politike pri podpori mladim, da se lažje odločijo za kmetovanje. Razstava dokazuje, da kmetijstvo nudi številne možnosti, da omogoča razvoj ustvarjalnosti in da je kmetijstvo tudi poslovna priložnost.

PRI ORGANIZACIJI SREČANJA SODELUJEJO:

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Občina Šentjur, Župnija Ponikva, Zadruga zveza Slovenije, Deželna banka Slovenije, Kapitalska zadruga, Kmetijska založba, d. o. o., Prostovoljno gasilsko društvo Ponikva, Šolski center Šentjur, Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Občina Šmarje pri Jelšah, Društvo vinogradnikov Šentjur, Društva kmečkih žena z območja KGZS – Zavoda Celje, Slom, d. o. o., Meja, d. o. o. in številni prostovoljci.

DEŽELNA BANKA SLOVENIJE

Vračanje h koreninam

Tradicionalni slovenski zajtrk tudi v letu 2013 v luči povezovanja podeželja, kmetij in naših otrok

Vsi se še spomnimo šolskih dni, ko je v aktovki zraven nekaj zvezkov in knjig bilo tudi jabolko in kos črnega kruha. Ponovno se vračamo h koreninam z vsenacionalnim dnevom slovenske hrane in »tradicionalnim slovenskim zajtrkom«. Naši šolarji in vrtčevski otroci bodo tudi letos imeli pravi slovenski zajtrk v petek, 15. novembra 2013.

TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK BO FINANČNO PODPRLO MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO

Živila za ta dan bo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje odkupilo. V ta namen bo objavljena odredba, v kateri bo za vsako šolo in vsak vrtec naveden znesek, ki ga prejme za nakup živil za ta dan. Znesek, ki pripada vsaki osnovni šoli in vrtcu, je preračunan na prehranske normative in po okvirnih priporočenih cenah. Za posameznega otroka tako znaša financirani zajtrk (preračunano na prehranski normativ) 0,43 evra (brez DDV); v skupno število obrokov so všteti tudi učitelji in vzgojitelji. Šole in vrtci bodo prejeli sredstva za nakup živil za zajtrk od ministrstva za

kmetijstvo.

Osnovne šole in vrtci morajo sami poiskati lokalnega pridelovalca, pri katerem bodo kupili živila. V ta namen bodo vse šole in vsi vrtci prejeli naslove in kontakte vseh, ki ste sodelovali pri dobavi živil v letu 2011, in vseh, ki ste sodelovali pri dobavi živil v letu 2012. Tako bo iz združenega seznama pridelovalcev vsaka šola ali vrtec izbral pridelovalce, pri katerih bo kupil posamezna živila.

Okvirne priporočene cene posameznih živil so sledeče (brez DDV):

- mleko 0,60 evrov/liter,
- jabolka 0,70 evrov/kg,
- kruh 1 evro/kg,
- maslo 6,0 evrov/kg,
- med 8,27 evrov/kg.

POVEŽITE SE SAMI S ŠOLAMI IN VRTCI

Osnovne šole in vrtci bodo živila za pripravo tradicionalnega zajtrka kupili neposredno, brez javnega razpisa. Zavedamo se, da pravega slovenskega zajtrka ni brez pridnih rok na kmetijah, a pri dogovorih s šolami bodite dejavni in že sami navežite stik z bližnjim vrtcem ter osnovno šolo.

Glede ure dobave pridelkov

ali živil, prevoza in mesta prevzema se pridelovalci/proizvajalci in javni zavodi dogovorite sami in tudi sami izvedete dostavo. Prevoz in embalaža sta strošek kmetije/proizvajalca ali v dogovoru z vrtcem/šolo, kot boste dorekli sami. V nekaterih šolah oz. vrtcih so v kuhinji sami pripravili velike balone za surovo mleko, spet drugje pa so dobro sodelovali z mlekarno glede embalaže.

Če bi potrebovali kakršnokoli pomoč, se lahko obrnete na svetovalce KGZS, ki so zadolženi za svetovanje in pomoč, pri sebi pa imajo ravno tako seznam potrebnih količin jabolk, kruha, mleka, masla in medu za posamezni vrtec in osnovno šolo.

Vsi, ki imate registrirane dopolnilne dejavnosti za peko krušnih izdelkov, ponudite kmečki kruh v vrtce in šole, stopite v stik s svetovalci, da vam sporočijo okvirne količine za vrtec/šolo, ki je v vaši bližini. Naj otroci pri »tradicionalnem slovenskem zajtrku« spoznajo in prepoznajo pristni okus kruha iz kmečke peči. Ravno tako ponudite svoje izdelke vse registrirane kmetije, ki predelujete mleko v maslo ali točite med.

PRVI KORAK JE SPLETNA STRAN KUPUJMO DOMAČE

Olajšajte organizatorjem prehrane v osnovnih šolah in vrtcih delo in svojo ponudbo oddajte tudi na spletno stran »Kupujmo domače« www.kupujmodomace.si v zavihek: za javne zavode.

Vse osnovne šole in vrtci bodo skupaj z okrožnico prejele spletno povezavo »Kupujmo domače«, kjer lahko poiščete vse informacije o kmetiji in ponudbi. Razlog so minule konference ministrstva za kmetijstvo, kjer se vsem organizatorjem prehrane predstavi spletna stran »Kupujmo domače« in kako v njej najdejo vse kmetije, ki pridelajo slovenska živila. Zato vam svetujemo, da svojo ponudbo vnesete tudi v spletno aplikacijo in skrajšate pot vašim pridelkom do otroških ust. Če z računalnikom niste vešč, vam lahko pomagajo tudi svetovalci.

Podrobna navodila, kako oddate ponudbo na spletni strani »Kupujmo domače« za javne zavode, so prikazana na strani 19.

Veliko vsebin spremlja »tradicionalni slovenski zajtrk«: projekt Kmetijstvo je zakon, embalaža je nadloga 21. stoletja, kako ohraniti kulturno dediščino, lokalne posebnosti kmetijstva, izboljšati zajtrkovalne navade in okrepiti povezanost slovenskih pridelovalcev in otrok, vzgoja naših bodočih porabnikov slovenskih živil.

» GABRIJELA SALOBIR

Koordinatorji kratkih verig in »tradicionalni slovenski zajtrk«			
Zavod	Kontakt. oseba	telefon	e-naslov
KGZS – Zavod MB	Martina GOMZI	02 228 49 19	martina.ploj@kmetijski-zavod.si
KGZS – Zavod CE	Igor ŠKERBOT	03 425 55 14	igor.skerbot@ce.kgzs.si
KGZS – Zavod NM	Natalija PELKO	07 373 05 89	npelko@gov.si
KGZS – Zavod KR	Vanja BAJD FRELIH	04 511 27 01	vanja.bajd-frelih@kr.kgzs.si
KGZS – Zavod LJ	Vladka TURK-MATE	01 837 32 54	vladka.turk-mate@lj.kgzs.si
KGZS – Zavod PT	Stane LEVART	02 749 36 14	stane.levart@kgz-ptuj.si
KGZS – Zavod NG	Srečko HORVAT	05 731 28 53	srecko.horvat@go.kgzs.si
KGZS – Zavod MS	Marko SLAVIČ	02 584 98 60	marko.slavic@gov.si

Odpadne vode na kmetiji in tudi v predelavi – ste jih že uredili – in zakaj se vam mudi? Kako jih urediti poceni in učinkovito?

Kaj so odpadne vode?

To so vse odpadne vode, ki nastanejo v gospodinjstvu pri vsakdanjih opravilih: voda iz pralnega stroja, pomivalnega stroja, odtočna voda iz kopalnice – umivanje, splakovanje stranišč, voda, ki nastaja v kuhinji, ko pripravljamo hrano, pomivanje, tudi mlekarne. Odpadne vode nastajajo tudi v dopolnilni dejavnosti na kmetiji: pomivanje predelovalnega prostora in opreme, pomivanje različnih rezervoarjev, cistern ....

V Sloveniji velja standard, da vsaka odrasla oseba dnevno ustvari 150 litrov odpadne vode. Ta merska enota se imenuje populacijski ekvivalent (PE) onesnaževanja. Torej: 1 PE = 150 litrov odpadnih vod dnevno.

Kdo mora poskrbeti za čiščenje odpadne vode sam in za koga poskrbi lokalna skupnost (občina)?

Veljavna zakonodaja za urejanje odpadnih vod temelji na Zakonu o varovanju okolja, Zakonu o vodah in podzakonskih aktih. Tako je pristojnost prenesena z države na lokalne skupnosti. Zakonodaja hkrati določa, katera gostota poselitve posameznega območja je tako redka, da lokalni skupnosti ni potrebno poskrbeti za javno kanalizacijo, ampak je to dolžno storiti posamezno gospodinjstvo samo. Območja, zaselki in osamela gospodinjstva/kmetije, kjer je gostota poseljenosti 50 PE (okrog 50 prebivalcev) ali manj, morajo tako sami poskrbeti za čiščenje odpadnih vod. Sami morajo z lastnimi sredstvi poskrbeti za izgradnjo majhne čistilne naprave ali dograditev že obstoječega sistema, ki bo dolgoročno funkcionalno in ne tako drago.

V Sloveniji obsega podeželje kar 30,5 % celotnega ozemlja in zajema 38,5 % vsega prebivalstva. Po ocenah 450.000 prebivalcev ne bo priključenih na javno kanalizacijo:

- v 50 % bodo morale poskrbeti lokalne skupnosti in
  - v 50 % gospodinjstva sama
- Slovenija si je v predpristopnih pogaja-

njih izpogajala roke, ki so daljši od veljavne evropske zakonodaje. Roki, v katerih je potrebno urediti čiščenje odpadnih vod, so glede na gostoto poselitve različni. Pri gostoti poselitve:

- med 2.000 in 15.000 PE je skrajni rok 31. december 2015,
- med 50 in 2.000 PE je skrajni rok 31. december 2017,
- za vsa občutljiva območja je bil skrajni rok december 2012, za vsa vodovodstvena območja pa leto 2007.

Kako izvem, ali moram sam urediti čiščenje odpadnih vod ali bo zame poskrbela občina – v katero gostoto poselitve spada moja kmetija in do kdaj moram urediti čiščenje odpadnih vod?

Na Agenciji RS za okolje so izdelali Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode za obdobje od 2005 do 2017, ki je bil julija 2011 na Vladi noveliran. To je dokument, v katerem najdemo sleherni slovenski zaselek, iz preglednice odčitamo, v katero gostoto poselitve ta zaselek spada in kakšen je rok za ureditev čiščenja odpadnih vod. Če je kmetija izven zaselka, je občinski plan, ki je običajno razobešen v občini, tisti, ki nam pove, ali bo posamezna kmetija priključena na javno kanalizacijo ali ne.

Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode za obdobje od 2005 do 2017 (novelacija) – je dosegljiv na spletni strani Agencije RS za okolje: http://okolje.arso.gov.si/onesnazevanje_voda/vsebine/predpisi.

V spodnjem besedilu se ta dokument neposredno odpre: »Država je za potrebe ureditve področja odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih vod sprejela tudi operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode za obdobje od 2005 do 2017.

Iz zgornjega dokumenta Operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode za obdobje od 2005 do 2017 odčitamo sledeče podatke tako za kmetijo kot tudi samostojna gospodinj-

stva, ki so na podeželju:

- v katero gostoto poselitve spada posamezni zaselek,
- do katerega datuma mora urediti čiščenje odpadnih vod s kmetije in predelave (če jo ima),
- ali je kmetija dolžna urediti (to je zgraditi) majhno čistilno napravo sama ali pa je za to zadolžena dotična občina, v kateri se kmetija nahaja.

Čemu je potrebno urediti čiščenje odpadnih vod?

Okolje ni samo za nas, je tudi za naše zanamce in njihovo življenje, preživetje.

Na tem mestu moramo napisati, da žal evropska zakonodaja obravnava bivanje in življenje na podeželju kot nadstandard.

Nenazadnje je izračun sledeč:

Standard, ki ga izračuna nadzorni organ (inšpektor), je sledeč: vsaka populacijska enota (1 PE = odrasla oseba) proizvede dnevno 150 litrov odpadnih vod. Iz velikosti zaprtega tipa greznice in števila oseb v gospodinjstvu ter standarda za odpadne vode lahko inšpektor kaj hitro izračuna, koliko računov za odvoz vsebine greznice bi morali imeti. Zakaj bi plačevali kazni, ki so celo do 4.000 evrov, če lahko nadgradite obstoječi sistem ali pa ga zamenjate z učinkovitim in cenovno ugodnim?

Veljavna zakonodaja olajša in poenostavi ter poceni ureditev čiščenja odpadnih vod na kmetiji in posameznim gospodinjstvom

Za ureditev odpadnih voda velja spremenjena zakonodaja, ki je povzela dolgotrajne prakse v drugih državah članicah EU. Tako tistim gospodinjstvom in kmetijam, ki morajo same urediti čiščenje lastnih odpadnih vod, olajša in poceni ureditev. Za majhne čistilne naprave se šteje tudi dograjena zaprta greznica, ki postane iz nepretočne pretočna. To storimo, kadar zaprtemu tipu greznico dogradimo eno od navedenih možnosti:

- A. ponikovalno polje (sistem drenažnih cevi),
- B. priključimo greznici – k tretjemu pre-

PRILOGA

katu eno laguno,
C. vse odpadne vode se stekajo v tri zaporedne lagune.

Očiščene odpadne vode iz lagune ali iz drenažnih cevi ali iz tretje lagune je dovoljeno izpustiti neposredno v vodotok ali ponikniti v zemljinu ali spustiti neposredno v morje ali rečno ustje izven območja kopalnih voda (površin) (Uredba o odvajanju komunalnih vod iz majhnih čistilnih naprav (UL RS 98/2007)).

Primer ureditve čiščenja odpadne vode s priključitvijo sistema drenažnih cevi na tretji prekat obstoječe greznice. Seveda je za to potreben preračun komunalnega inženirja, ker je velikost polja (razvejnost drenažnih cevi) odvisna od količine nastalih odpadnih vod in velikosti obstoječe greznice. Enkrat letno pa moramo še vedno prazniti prvi prekat, kamor se useda blato.

Lahko se povežejo na primer tudi tri stanovanjske hiše oz. kmetije in vsaka od njih iz zadnjega prekata obstoječe lastne greznice priključi skupno cev, po kateri se odpadne vode stekajo v eno laguno. V laguni poteka samodejen proces čiščenja odpadne vode. Iz lagune očiščena voda lahko ponika v zemljinu ali se izpusti v vodotok ali porabi za namakanje.

Laguna, v katero se iz treh stanovanjskih hiš izteka odpadna voda iz tretjega prekata greznice. Iz lagune se voda izteka v bližnji potok ali porabi za namakanje.

Še cenejši sistem od zgornjega je sistem treh pretočnih lagun, kjer se v prvo laguno stekajo neposredno vse odpadne vode, ki nastajajo na kmetiji in v predelavi. Dobrobit lagunskega sistema je v tem, da zahteva najmanj obratovalnih stroškov, zanj potrebujemo najmanj časa za vzdrževanje in je eno najcenejših za izgradnjo. Vendar pa je potreben prostor. Praznjenje blata (samo iz prve lagune!) je potrebno vsakih 9 ali 12 let (ni napaka v tisku!). Tako narava s svojimi procesi čisti odpadne vode, ki jih povzročamo. Iz tretje lagune očiščeno vodo lahko uporabljamo za namakanje ali pa jo poniknemo v zemljinu ali bližnji vodotok.

Lagunske sisteme dimenzij za največ 50 PE umeščamo med majhne čistilne naprave. Lagune so lahko dimenzionirane za čiščenje vseh odpadnih vod za samo eno kmetijo ali tudi več. Globina je vedno med 1,2 do 1,5 metra, površina 7–15 m²/PE. Projektanti v Nemčiji pravijo lagunskim čistilnim napravam porogljivo

»enostavno varne naprave«, so namreč prepeconeni in neopazno delujejo, zato projektantom niso ravno v interesu.

Ponikanje očiščene odpadne vode ali izpust v vodotok je zakonsko prepovedano v primerih, ki jih navajamo spodaj.

Prepoved za neposreden izpust in ponikanje:

1. na vodovarstvenih območjih I. kategorije,
2. če je razdalja manjša od 600 metrov od obale naravnega jezera, razen presihajočega,
3. manj kot 600 m od obale jezera, ki je umetno vodno telo ALI
4. manj kot 600 m od obale oz. brega kopalne vode ali vode na vplivnem območju kopalnih voda,
5. v vodo, ki je namenjena za pripravo pitne vode,
6. kopalna voda,
7. voda na vplivnem območju kopalnih voda,
8. voda naravnega jezera / razen presihajočega,
9. voda umetnega jezera,
10. v zadrževalnik vode.

Za vse tri vrste majhnih čistilnih naprav, ki smo jih predstavili, je potrebno vsaka tri leta opraviti oceno obratovanja »naprave«. Oceno izdelava komunalno podjetje, kamor spada posamezna majhna čistilna naprava – po ceniku, ki ga imajo. V oceni obratovanja, ki ga imenujemo tudi monitoring, je potrebno vzorčenje, analiza na parametre (KPK, BKP) in izdelava poročila, kar znaša okvirno 280 evrov – vendar le vsaka tri leta.

Predelava živil na kmetiji in zakonodaja glede odpadnih vod, ki nastajajo pri tem

Okoljska zakonodaja umešča med obdelavo/predelavo živila rastlinskega, živalskega izvora ter krmo sledeče procese in živila:

- mesne izdelke,
- konzerviranje mesa/izdelkov,
- obdelava/predelava/proizvodnja mlečnih izdelkov,
- pranje/lupljenje/prebiranje kmetijskih pridelkov,
- proizvodnja/embaliranje hrane,
- dodelava/obdelava krme za živali.

Odpadna voda iz naprave za proizvodnjo živil se šteje za komunalno odpadno

vodo, pri čemer velja, da izpolnjuje pogoje, če je izpolnjena ena od navedb: v predelavi se proizvede manj kakor 7,5 t živil ali krmil letno, ALI če je pretok odpadne vode £ 15 m³/dan ALI če je letna nastala količina odpadnih vod £ 4.000 m³.

Pri klanju ali predelavi mesa se odpadne vode, ki pri tem nastanejo, ne umeščajo med industrijske odpadne vode, kadar obseg zakola ali predelave ne presega sledečih količin:

- 20 glav govedi/kopitarjev tedensko ALI
- 70 telet/žrebet tedensko ALI
- 80 prašičev/ovc/koz tedensko ALI
- 350 kozličev/jagnjet/odojkov tedensko ALI
- 1.500 kuncev/perutnine vseh kategorij tedensko.

Odpadnih vod, ki nastanejo pri tem, ne umeščamo med industrijske, če je izpolnjen eden od pogojev, ki jih navajamo:

- če je pretok odpadne vode £ 15 m³/dan ALI
- letna količina odpadne vode £ 4000 m³ ALI
- niso preseženi parametri iz Priloge 1 in 2 (Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadne vode iz naprav za obdelavo in predelavo živalskih in rastlinskih surovin ter mleka pri proizvodnji hrane za prehrano ljudi in živalske krme, UL 45/2007).

V tem primeru lahko kmetija, če je priključena na javno kanalizacijo, odpadne vode, ki nastanejo, odvede v javno kanalizacijo. Živinorejske kmetije, ki ne bodo nikoli priključene na javno kanalizacijo, pa lahko uvedejo odpadne vode v gnojnično jamo, skladiščijo 6 mesecev in nanesejo na lastne kmetijske površine.

Kako ravnamo v obratu za predelavo na kmetiji – zakonske zahteve za zmanjševanje obremenitve odpadne vode, ki nastane pri klanju ali v predelavi:

- zaščita odtokov z mrežicami/loputama – ni prehoda trdnih delcev v odpadne vode,
- čiščenje/dezinfekcija - uporaba čim manj aktivnega klora,
- če tehnologija/higiena dopušča – uporaba razkužilcev na bazi perocetne kisline,
- sita na vstopu snovi v kanalizacijo,
- lovilci maščob,
- filtriranje/flotoacija sta nujna, kadar gre za neposreden izpust odpadne vode,

- enakomeren izpust odpadnih vodov (več kotlov – časovni redosled počasnega odtakanja),
- potrebno fizikalno-kemijsko in biološko čiščenje, če se odvajajo odpadne vode neposredno v vodo,
- slediti si morata najprej mehansko čiščenje in zatem pranje.

Uporaba blata iz majhne čistilne naprave

Tudi ta zakonodaja je sedaj takšna kot v drugih državah članicah. Tako velja možnost vračanja blata iz majhnih čistilnih naprav nazaj na kmetijske površine. Majhne čistilne naprave so tiste, v katerih se čisti in so dimenzionirane za največ 50 PE (to je za 50 odraslih oseb). Iz majhnih čistilnih naprav (za največ 50 PE) se lahko blato aplicira v nasade sadnega drevja, krmne rastline in pašnike, pri čemer je zakonska zahteva, da mora miniti vsaj 21 dni od gnojenja z blatom iz čistilne naprave do ponovne rabe površine.

Za nasade sadja (jagodičevje, jagode ...) in zelenjave pa je zakonska zahteva, da mora miniti od gnojenja teh površin do spravila pridelka 10 mesecev. Torej v teh nasadih lahko gnojimo samo založno enkrat letno.

Ker gre za organsko gnojilo, je potrebno voditi evidenco in jo hraniti vsaj 2 leti. V evidenci morajo biti sledeči podatki:

- datum aplikacije na zabeležene površine,
- datum začetka paše živine,
- datum spravila s površin.

Količina blata na posamezni kmetijski površini pa mora biti preračunana glede na zahteve o vnosu organskih snovi v tla.

V slovenski zakonodaji je sedaj tudi popust, ki ga imajo druge države članice EU že desetletja. Tistim živinorejskim kmetijam v Sloveniji, ki zaradi razpršene poselitve ne bodo nikoli priključene na

javno kanalizacijo, je dovoljeno, da uporabijo blato iz svojih greznic, nepretočnih greznic, malih čistilnih naprav (zmogljivost do 50 PE), zmešajo s komunalno odpadno vodo, gnojevko ali gnojnico, skladiščijo 6 mesecev in aplicirajo na kmetijske površine.

Tukaj naj vas opozorimo, da je teh 6 mesecev nujnih, saj v tem času med skladiščenjem potečejo samodejni procesi, da ob aplikaciji ni nevarnosti okužbe s patogenimi mikroorganizmi. Torej je skladiščenje 6 mesecev, ki je tudi zakonska zahteva, varovalka, da ne prihaja do izbruhov bolezni. Hkrati pa niso potrebne drage analize, da bi to izvedeli, potrebno se je le držati predpisane dobe.

Višina takse za čiščenje odpadnih vod

je določena z občinskim odlokom. Torej kmetija, ki ima lastno čistilno napravo ali pa zamešava odpadne vode v gnojnično jamo, nima koristi od javne kanalizacije. Da pa bi bila opravičena plačevanja občinske takse, bi to moral določati občinski odlok, ki je seveda pogojen z odnosom posamezne občine do kmetijstva. Običajno tiste občine, ki oprostijo tovrstna gospodinjstva plačevanja taks, na svoji spletni strani ali na spletni strani komunalnega podjetja objavijo vlogo, s katero vstopite v sistem oprostitve plačevanja takse. Ker je objava na spletni strani javnega značaja, posebno, drugačno obveščanje ni več potrebno. Svetujemo vam, da preverite na spletišču in ne plačujete po nepotrebnem.

Stroški za izgradnjo majhne čistilne naprave so ZELO različni, zato vam sve-

Tabela 1 : Investicijski stroški za izgradnjo majhne čistilne naprave glede na število oseb na kmetiji (preračunani na populacijski ekvivalent) (€/PE)

Nazivna velikost [PE]	5	10	20	50
Tip ČN	[€/PE]			
Razpršena biomasa (SBR)	912.90	716.66	530.50	326.71
Pritrjena biomasa	754.78	550.76	489.45	349.41
Rastlinska čistilna naprava	550.89	432.47	320.13	197.15
Lagune	488.26	399.29	339.25	287.98
Nepretočne greznice	1,124.49	1,058.48	919.99	823.05
Pretočne greznice	207.25	150.87	115.13	92.26

(PE)* - količina odplak, ki jih naredi 1 odrasla oseba v 1 dnevu – to je 150 litrov/dan

Tabela 2: Obratovalni in vzdrževalni stroški preračunani na populacijski ekvivalent (PE)* in količina v (m³) odpadne vode za 25 let obratovanja

Nazivna velikost [PE]	5	10	20	50	5	10	20	50
Tip ČN	€/PE				€/m ³			
Razpršena biomasa (SBR)	1,058.03	844.74	646.84	428.82	0.77	0.62	0.47	0.31
Pritrjena biomasa	965.95	728.15	614.15	454.78	0.71	0.53	0.45	0.33
Rastlinska čistilna naprava	629.14	502.31	384.63	254.99	0.46	0.37	0.28	0.19
Lagune	497.26	451.77	382.72	316.55	0.36	0.33	0.28	0.23
Nepretočne greznice	7,009.40	6,025.04	5,478.93	5,528.26	5.94	5.18	4.68	4.64
Pretočne greznice	613.19	513.94	460.46	427.64	0.45	0.38	0.34	0.31

(PE)* - količina odplak, ki jih naredi 1 odrasla oseba v 1 dnevu – to je 150 litrov/dan

PRILOGA

Tabela 3: Celotni stroški obratovanja in izgradnje čistilne naprave, preračunani na populacijski ekvivalent (PE)* in m³ odpadne vode za obratovalno obdobje 25-ih let

Nazivna velikost [PE] – »število odraslih«	5	10	20	50	5	10	20	50
Tip ČN	€/PE				€/m ³			
Razpršena biomasa (SBR)	1,970.94	1,561.40	1,177.34	755.53	1.44	1.14	0.86	0.55
Pritrjena biomasa	1,720.73	1,278.90	1,103.61	804.19	1.26	0.93	0.81	0.59
Rastlinska čistilna naprava	1,180.03	934.78	704.76	452.14	0.86	0.68	0.51	0.33
Lagune	985.52	851.06	721.97	604.52	0.72	0.62	0.53	0.44
Nepretočne greznice	8,133.89	7,083.52	6,398.91	6,351.30	5.94	5.18	4.68	4.64
Pretočne greznice	820.44	664.81	575.59	519.90	0.60	0.49	0.42	0.38

(PE)* - količina odplak, ki jih naredi 1 odrasla oseba v 1 dnevu – to je 150 litrov/dan

tujemo, da temeljito pregledate preglednice stroškov investicij, izgradnje, vzdrževanja različnih vrst majhnih čistilnih naprav.

Pri obratovalnih stroških vidimo, da so lagune tiste, ki nam povzročajo najmanj dela in stroškov – delujejo, da ne bi jih nenehno »servisirali«, pri zaprtem tipu greznice pa imamo ogromno stroškov s praznjenjem in odvozi.

Ko pogledamo vse stroške skupaj, lahko tudi opazimo, da rastlinske čistilne naprave, ki so pri nas kar precej popularne, niso tako zelo ugodne. Pri tem se običajno pojavljata še dve stvari: ker je utok v rastlinsko čistilno napravo bolj kot ne ves čas istega sestava, se rastline kaj rade izrodijo, zato moramo vedno znova nasajati rastline in ga seveda tudi kositi – odkos pa ni ravno običajen odkos.

Na trgu so tudi zelo enostavne majhne čistilne naprave, pri čemer samo izkoplje jamo, pripeljejo vam majhno čistilno napravo, priključijo in praktično že deluje. Vendar je potrebno navesti, da se dolgoročno radi pokažejo dodatni povečani stroški porabe električne energije, ki je potrebna za vpihanje zraka (non-stop aeracija), pri kateri je življenjska doba komponent običajno krajša od obljubljenе. Včasih vam dodajo gratis rezervne dele, s čimer vam nebesedno povejo, da boste imeli z obratovanjem čistilne naprave veliko skrbi in dodatnega dela.

Kakor lahko razberemo iz preglednice, je izrazito najcenejši lagunski sistem čiščenja odpadnih vod, ki zahteva tudi najmanj sprotnega dela, praktično brez »servisiranja«. Iz preglednice vidimo, da je daleč najdražji sistem zaprti tip greznice (nepre-

točni). Čistilni sistemi z vertikalno maso, ki se ji vpihava zrak, je res hitro postavljen, a zahteva ves čas električno energijo in vzdrževanje, kar skozi dobo 25-ih let postane visok strošek. Rastlinske čistilne naprave so zelo lepe na oko, a zaradi nasajene mase zahtevajo kar precej časa in obnavljanja zasajenega rastlinja.

Med nemškimi projektanti velja, da nič radi ne projektirajo lagunskih sistemov, ker so preprosti in preveč zanesljivi. Vidimo, da pri samočistilnem sistemu, ki poteka v lagunah (na dnu anaerobna fermentacija, na površju pa aerobna mineralizacija), deluje narava z nami in za nas neslišno in učinkovito.

V desetih korakih do umne rešitve:

1. Na spletni strani agencije RS pridobite informacijo, v katero območje s kakšno gostoto poselitve spada vaša kmetija ali gospodinjstvo.
2. Iz preglednice zaselitev in gostote pridobite rok, do kdaj je potrebno izgraditi majhno čistilno napravo ali dograditi že obstoječi zaprti tip greznice.
3. Če niste prepričani, ali gre mimo vaše kmetije ali hiše javni vod kanalizacije, podrobno informacijo pridobite na občini.
4. Če morate sami urediti čiščenje odpadnih vod oz. izgraditi majhno čistilno napravo, vam svetujemo, da temeljito:
5. Preučite brošuro Male čistilne naprave na območju razpršene poselitve (B. Kompare s sodelavci, 2007), ki je zastonj dosegljiva na spletni strani: http://www.fgg.uni-lj.si/izh/izh1/0_Dokumenti/Projekti/MCN/Brosura.pdf.

6. V brošuri si oglejte vse stroške za posamezne vrste majhnih čistilnih naprav in primerjave glede vzdrževanja. S temeljitimi primerjavami boste prihranili največ čistega denarja.

7. S komunalnim inženirjem, ki vam bo izrisal načrt, dorecite tudi kapacitete, če dolgoročno načrtujete še kakšno dopolnilno dejavnost, da bo učinkovit sistem tudi po izgradnji in delu v dopolnilni dejavnosti ali turizmu, ko so zapolnjene kapacitete.

8. Če ste morda blizu skupaj dve ali tri kmetije, je umno in varčno, da izgradite en sistem vsi trije skupaj ali pa eden in se ostala dva priključita zraven – v Nemčiji so se izkazale lagune zelo praktične in poceni.

9. Ne odlašajte s pridobivanjem informacij in aktivnostmi. Na lokalno skupnost podajte predlog za oprostitev takse za čiščenje odpadnih vod, ko bo majhna čistilna naprava zgrajena.

10. Če imate vprašanja, jih posredujte na e-naslov: pr@kgzs.si. Na vprašanja bomo sistematično odgovorili v naslednjih številkah.

Gabrijela Salobir

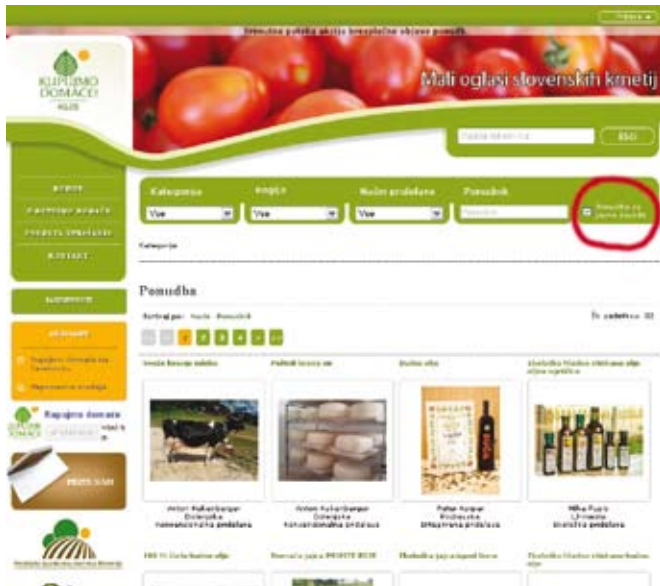
Vire in druge informacije lahko dobite pri avtorici besedila in v zloženki, ki je objavljena na spletni strani www.kgzs.si v rubriki Kmetijstvo/Tehnološka navodila in kalkulacije.

Nova ponudba lokalno pridelane hrane za šole, vrtce, bolnišnice...

Prenovljen seznam Kupujmo domače omogoča prikaz ponudbe za javne zavode

Novo programsko obdobje 2014–2020 poudarja pomen kratkih dobavnih poti – prodajajte osveščeno tudi vi! Javni zavodi – vrtci, šole, bolnišnice, domovi za ostarele – so odlična priložnost za kmetije. Dobava od kmetij v javne zavode je vedno bolj pomembna, zato Ministrstvo za kmetijstvo in okolje izvaja regijske konference, v katerih poziva vse naročnike hrane, da naročajo živila neposredno s kmetij in od slovenske živilske industrije. Vedno več naročnikov prehrane je osveščenih in išče slovenske pridelke in živila. Zato smo se na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije odločili, da združimo in posodimo bazi, kamor ste se že sedaj prijavljali kot ponudniki za javne zavode in za shemo šolskega sadja in zelenjave.

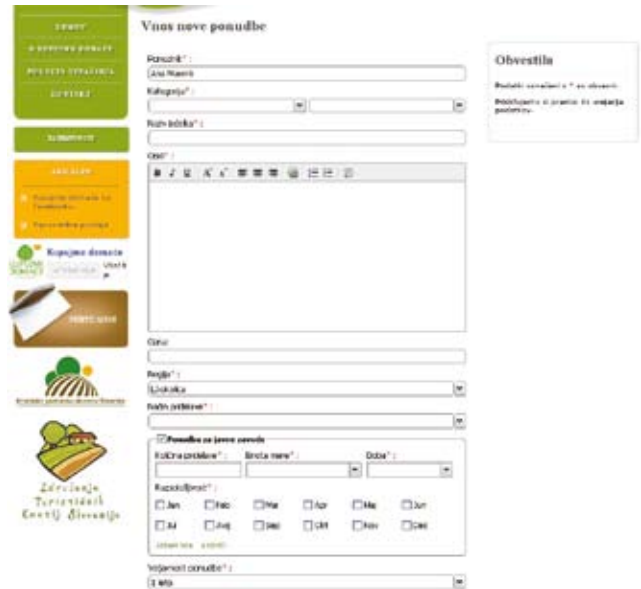
Od sedaj naprej na spletni strani Kupujmo domače www.kupujmodomace.si najdete posodobljeno ponudbo za javne zavode:

Ponudba se prikaže, ko označite na desni strani iskalnikov, da želite prikaz »Ponudbe za javne zavode«.

Pri posamezni ponudbi za javne zavode smo dodali podatke o količini pridelave, enoti mere za količino, ki jo navajate, ter dobo, na katero se količina nanaša. Prav tako smo omogočili, da lahko označite po mesecih, kdaj imate na razpolago posamezni pridelek oziroma izdelek.

Če imate kakršno koli vprašanje ali pa potrebujete pomoč pri registraciji oziroma vnosu ponudbe, smo vam na voljo na elektronskem naslovu ana.marenk@kgzs.si ali na telefonski številki 01 513 66 88.

Vse dosedanje ponudnike in vse zainteresirane za neposredno prodajo javnim zavodom (šolam, vrtcem, domovom za ostarele, bolnišnicam, vojski ...) vabimo, da se nam pridružite na prenovljeni spletni strani Kupujmo domače www.kupujmodomace.si in postanete ponudnik za javne zavode – šole, vrtce, bolnišnice, domove za ostarele idr.

Se vidimo na www.kupujmodomace.si!

» ANA MARENK,
vodja projekta Kupujmo domače

Zadruga vključene v podporno okolje za podjetništvo

Peter Vrisk: »Zadruga bodo sedaj v enakovrednem položaju z gospodarskimi družbami in samostojnimi podjetniki.«

Zadružna zveza Slovenije si je vse od sprejema Zakona o podpornem okolju za podjetništvo ZPOP-1 prizadevala, da se zadruga pri določanju pogojev za opravljanje gospodarskih dejavnosti in dodeljevanju državnih pomoči obravnavajo na način, ki ne bo manj ugoden v primerjavi z gospodarskimi družbami in samostojnimi podjetniki. Vse resnejše gospodarske razmere in kriza so spodbudile Vlado RS, da prisluhne pobudam Zadružne zveze Slovenije, da se tudi zadrugam omogoči sodelovanje v ukrepih iz tega zakona.

»Zadovoljen sem, da je Vlada RS po večletnih prizadevanjih prisluhnila našim argumentom in pobudam ter predlagala novelo Zakona o podpornem okolju za podjetništvo, ki jo je Državni zbor sprejel. Zadruga bodo v skladu z novelo Zakona o podpornem okolju za podjetništvo poslej upravičene do razvojnih spodbud in virov financiranja na

področju podjetništva in inovativnosti in v enakovrednem položaju z gospodarskimi družbami in samostojnimi podjetniki,« o sprejeti noveli zakona pravi Peter Vrisk, predsednik Zadružne zveze Slovenije.

Vlada RS je 12. septembra 2013 na svoji redni seji določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o podpornem okolju za podjetništvo ter ga poslala Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo in sprejetje po nujnem postopku. Novela zakona je bila v Državnem zboru sprejeta 23. septembra 2013 in objavljena v Uradnem listu Republike Slovenije št. 82 z dne 8. oktober 2013. Z njo se spreminja opredelitev izraza podjetje v zakonu in s tem razširja krog upravičencev sredstev tudi na druge pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, npr. zadruga, zavode in posameznike, ki samostojno opravljajo registrira-

no dejavnost oziroma s predpisom določeno dejavnost kot samozaposlene osebe. Sprememba zakona tako omogoča, da bodo v prihodnje lahko na javnih razpisih kandidirale na podlagi tega zakona tudi zadruga, ki po sedaj veljavnem zakonu te možnosti niso imele. S tem je odpravljena neenakopravna obravnava zadrug na trgu v primerjavi z gospodarskimi družbami in samostojnimi podjetniki in omogočen enakovreden razvoj.

» A. J.

Angleškega prestolonaslednika so v porodnišnico pripeljali s Fordom.

Ponosna starša angleškega prestolonaslednika sta za udobno in varno pot do porodnišnice izbrala Forda. Odločitev zagotovo ni bila težka, saj imajo enoprostorci Ford kar nekaj kraljevskih lastnosti. Poleg **antialergijske notranjosti** jih odlikuje **vrhunska varnost**, saj se lahko vsi pohvalijo s **5 EuroNCAP zvezdicami**, navdušili pa vas bodo tudi **prostornost, enostaven dostop, velik prtljažni prostor ter prilagodljivost sedežev**. Prav vsi so že bili okronani s prestižnimi nagradami in nazivi, ki jih lahko prejmejo le najboljši. Zaradi vseh naštetih prednosti enoprostorci Ford vladajo na slovenskem trgu, saj so prva in prava izbira družin za kraljevski prevoz malih prestolonaslednikov.

ford.si

Uradna poraba goriva: 4,0-8,3 l/100 km, uradne specifične emisije CO₂: 104-194 g/km.

Slike so simbolične. Cene ne vključujejo stroškov transporta. Summit motors Ljubljana, d.o.o., Flajšmanova 3, 1000 Ljubljana.

Za ohranitev slovenske prašičereje

V letu 2014 bodo lahko kmetijska gospodarstva, ki redijo prašiče, vstopila v Ukrep »dobro počutje živali«

Ukrep »dobro počutje živali« je bil v sektorju prašičereje uveden z namenom, da se ohrani slovenska prašičereja. Namen ukrepa je živalim omogočiti ugodno počutje. Ker je to povezano z več dela ali pa izgubo dohodka zaradi večjega udobja živali, se rejcu povrnejo stroški. Vse zahteve presega običajne zakonske zahteve ugodnega počutja živali, ki so v priložniku navzkrižne skladnosti.

VRSTA PODPORE

Plačila v okviru tega ukrepa se dodelijo rejcem, ki se prostovoljno obvežejo, da bodo izvajali dejavnosti, ki zajemajo eno ali več obveznosti na področju dobrega počutja živali.

UPRAVIČENI STROŠKI

- Plačila se rejcem dodelijo letno

za kritje vseh ali dela dodatnih stroškov ter izpada dohodka zaradi prevzetih obveznosti.

- Podpora letno ne sme presega 500 evrov/GVŽ.

KATERE REJE LAHKO VSTOPIJO V UKREP?

Vsa kmetijska gospodarstva, ki so vpisana v register kmetijskih gospodarstev in izpolnjujejo naslednje vstopne pogoje:

- obseg reje je predvidoma 20 ali več plemenskih svinj ali 100 ali več pitancev v turnusu,
- priprava programa dobrega počutja živali, ki ga rejec izdelava skupaj z zootehnikom in veterinarjem,
- vključenost v rejski program in kontrolo proizvodnosti, pri čemer se upoštevajo vsi vstopi v rejski program in kontrolo pro-

izvodnosti do konca leta 2013.

Ukrep bo razdeljen na dva dela:

A) Zahteve, ki jih morajo izpolniti vsi rejci: Štiriurno izobraževanje iz vsebin dobrega počutja živali in tovrstnih tehnologij, ki ga mora opraviti vsaj en član kmetijskega gospodarstva.

B) Ukrep vsebuje različne zahteve za posamezne kategorije živali – rejec izbere sam, katere bo izpolnjeval (vsaj eno), npr.: boljša osvetlitev, preprečevanje vročinskega stresa, skupinska reja z izpustom, dodatna ponudba voluminozne krme, večja talna površina za posamezno žival, skrb za toplotno ugodje pujskov, preprečevanje izčrpanosti svinj v laktaciji, preprečevanje prekomernega obnavljanja črede, napajanje, preprečevanje šepavosti plemen-

skih svinj, vzdrževanje ustreznega zdravstvenega varstva v čredi (čreda prosta PRRS).

Vsaka zahteva je finančno ovrednotena.

Obveznosti prevzame rejec za dobo enega leta, lahko pa vsako leto podaljšuje vključenost v ukrep.

Skladno z Uredbo razvoja podeželja bo za pripravo programa dobrega počutja izbran izvajalec preko javnega naročanja oz. javnega razpisa. **Tako bo čas, ko boste lahko rejci pristopali v ukrep, izredno kratek, predvidoma od sredine marca 2014 do konca aprila 2014.**

Razširjene informacije z vsemi podrobnostmi tako ukrepa kot finančne ovjnice bodo predstavljene, ko bodo sprejeti vsi dokumenti.

S čim pa vi prevažate svoje?

Enoprostorci Ford. Za vsako družino.

FORD B-MAX
ZE OD 12.360 €

FORD C-MAX
ZE OD 13.780 €

FORD S-MAX
ZE OD 19.900 €

FORD TRANSIT
CUSTOM KOMBI
ZE OD 22.250 €

Go Further

Onesnažene ceste

Jesenska kmetijska dela in kmetijska vozila na cesti

Pri jesenskem spravilu pridelkov, pa tudi pri jesenski obdelavi tal in setvi, praktično ni primera, da ne bi s traktorjem, prikolicami ali drugimi stroji na cesto nanesli vsaj nekaj blata. Pa ne le v letih, ko so vsa zemljišča po deževju razmočena ali vsaj blatna, tudi v običajnih letih se zemlja oprime pnevmatik in z njih odpade šele po nekaj sto metrski vožnji po cesti. Tako onesnažena cesta pa predstavlja nevarnost za druge udeležence v prometu, posebej, če je nanošena zemlja mokra, blatna, če pade dež oz. rosa. Večinoma udeleženci tudi ne pričakujejo, da se bodo nenadoma znašli na blatni cesti in da se tam lahko vozne razmere v hipu spremenijo in nesreča je lahko tu. Onesnaženo cesto je potrebno nemudoma očistiti. Lažje reči kot pa storiti, posebej, če pri spravilu silaže z njive vozi traktor za traktorjem.

KAJ PRAVIJO PREDPISI

Onesnaženje cest obravnava Zakon cestah, in sicer v petem členu, ki določa prepovedi ogrožanja

varne uporabe javne ceste. Ta člen na eni strani prepoveduje nanašanje zemlje in blata na ceste ter zahteva od voznika, da mora, preden se vključi v promet na javni cesti s kolovozne poti, nekategorizirane ceste, individualnega priključka, območja izvajanja del ali druge zemljiške površine, odstraniti z vozila zemljo ali blato, ki bi lahko onesnažilo vozišče. Zagrožena globa za nespoštovanje te določbe je 1.000 evrov. Poleg tega Zakon o cestah tudi določa, da se vozilo izloči iz prometa, če z njega odpada zemlja ali blato. Onesnaženo cesto pa je potrebno tudi takoj očistiti. V praksi to pomeni, da bi bilo potrebno cesto očistiti vsakič, ko s koles pade zemlja, blato, listje itn. V kolikšni meri je to dejansko možno, pa lahko ugotovimo vsak dan, ko poteka jesensko spravilo pridelkov, saj so dlje časa onesnažene ceste prej pravilo kot izjema. Lahko podamo nekaj priporočil, kako se kar najbolj približati zahtevam predpisov, predvsem pa poskrbeti, da zaradi zemlje na cesti ne pride do nesreče. Nujno je, da

se pred onesnažen del ceste postavi varnostni trikotnik, ki bo druge udeležence opozoril, naj vozijo previdno in naj bodo pozorni na oviro na cesti. Cesto je potrebno očistiti čim prej.

NE ČAKAJMO NA PRIJAVO

Nesprejemljivo je, da je zjutraj cesta še vedno polna zemlje ali blata, nanošenega nanjo prejšnji dan. V teh primerih je nevarnost za nesrečo največja, kajti tudi če ne pade dež, bo cesta mokra od rose in hitro lahko nastane drsalnica. Če delo poteka cel dan, je potrebno cesto očistiti tudi večkrat. Večina kmetov seveda nimam priključka – krožne metle za čiščenje cest, zato si lahko pomagamo s planirnimi deskami na

traktorju, sprednjim nakladalnikom in seveda lopatami za sneg. Vsekakor bo ta napor cenejši, kot pa če bo cesto na poziv policije ali prometnega inšpektorja očistil vzdrževalec ceste, račun pa izstavil povzročitelju onesnaženja.

In za konec še en nasvet. Večinoma onesnaženo cesto policiji ali prometnemu inšpektoratu prijavijo drugi udeleženci v prometu, posebej v bližini mest, večjih krajev. Policist ali inšpektor mora reagirati na prijavo. Priporočamo, da z njimi ne razpravljate po nepotrebnem in takoj pristopite k čiščenju ceste. V vsakem primeru bo to najcenejše.

»MARJAN DOLENŠEK,
KGZS – Zavod Novo mesto

Novo zavarovanje ozimnih posevkov

Zavarovanje ozimnih posevkov krije škodo v primeru poškodbe ali uničenja dela ali celotnega posevka zaradi preobilice padavin v jesenskem in zimskem času (poplave, zastajanje vode na njivah, visoka podtalnica). S tem produktom si zagotovite povračilo dogovorjenih stroškov, ki nastanejo zaradi setve in drugih agrotehničnih ukrepov, povezanih s setvijo.

Kaj lahko zavarujete?

Zavarujete lahko ozimne posevke, kot so pšenica, ječmen, rž, tritikala, pira, oljna ogrščica, oljna repica ter ostale kulture po dogovoru, za katere jamčimo od vznika do konca meseca marca.

Za zavarovanje se lahko dogovorite z vašim zavarovalnim zastopnikom ali se oglasite v najbližji poslovalnici. Lahko pa za informacije pokličete na brezplačni telefon 080 555 555 ali pišete na e-poštni naslov: info-premozenje@triglav.si.

Vse bo v redu.

triglav

www.triglav.si

Drobnica in praskavec

Novi pogoji trgovanja z ovcami in kozami v povezavi s praskavcem

Transmisivne spongiformne encefalopatije so skupina bolezní, za katere je značilna spužvasta degeneracija možganskega tkiva. Bolezen je neozdravljiva in se vedno konča s smrtjo. Pri živalih je od teh bolezní v zadnjih letih najbolj poznana goveja ali bovina spongiformna encefalopatija (BSE), pri ljudeh pa Creutzfeld-Jakobova bolezen (CJB) in po letu 1996 tudi različica CJB (vCJB), ki jo povezujejo s povzročiteljem BSE. Pri ovcah in kozah se TSE pojavlja kot praskavec. Povzročitelji bolezní TSE so abnormalno spremenjeni proteini imenovani prioni.

V Sloveniji smo v zadnjih desetih letih odkrili tako primere klasičnega kot tudi atipičnega praskavca. V preglednici 1 je prikazano število testiranih živali in število primarnih in sekundarnih primerov praskavca v Sloveniji od leta 2002–2013.

V Evropski uniji je bila po BSE krizi konec prejšnjega stoletja uvedena obširna zakonodaja, ki uvaja ukrepe za zaščito ljudi in živali pred BSE. Osnovna uredba, ki ureja področje TSE je Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 999/2001 z dne 22. maja 2001 o določitvi predpisov za preprečevanje, nadzor in izkoreninjenje nekaterih transmisivnih spongiformnih encefalopatij (v nadaljevanju TSE Uredba).

V letu 2013 je bila TSE Uredba dvakrat spremenjena. Za rejce drobnice so posebno pomembne spremembe, ki jih prinaša Uredba 630/20013 EU glede pogojev za trgovanje z živimi ovca- mi in kozami, semenom in zarodki, vezanih na klasični pra-

skavec. S to zadnjo spremembo TSE Uredbe, ki je stopila v veljavo s 1. julijem 2013, so se pravila Unije uskladila s pravili OIE, kar do neke mere zaostruje pogoje za trgovanje. Podrobnejše izvajanje celotne TSE uredbe kot tudi izvajanje zadnjih sprememb, ki jih prinaša Uredba 630/20013 EU, v Sloveniji ureja Pravilnik o nekaterih ukrepih za preprečevanje, nadzor in izkoreninjenje transmisivnih spongiformnih encefalopatij (Uradni list RS, št. 74/2013) (v nadaljevanju Pravilnik o TSE).

POGOJI ZA TRGOVANJE

Pogoje v zvezi z zdravstvenim varstvom živali, ki se nanašajo na trgovanje z ovcami in kozami v Uniji, opredeljuje Direktiva 91/68 EC. Pogoji, vezani na praskavec, so predpisani za ovce in koze, namenjene za pleme v vse države članice, in za ovce in koze, namenjene za pitanje v države članice, ki imajo odobrene nacionalne programe zatiranja praskavca ali pa imajo status za-

nemarljivega tveganja za klasični praskavec. V zdravstvenem spričevalu za trgovanje je med drugim tudi zahteva, da ovce in koze za pleme oziroma ovce in koze za pitanje izpolnjujejo zahteve glede klasičnega praskavca iz Priloge VIII Uredbe 999/2001 ES. Države, ki imajo posebna jamstva, lahko uveljavijo še dodatne zahteve. Trenutno posebna jamstva uveljavljajo Avstrija, Danska, Švedska in Finska.

V povezavi s trgovanjem in uvozom Uredba 630/2013 EU uvaja različne statuse:

- status gospodarstva z zanemarljivim tveganjem za klasični praskavec,
- status gospodarstva z nadzorovanim tveganjem za klasični praskavec,
- status države z zanemarljivim tveganjem za klasični praskavec.

Predpisani so tudi zelo natančni pogoji, kako določeno gospodarstvo oziroma država pridobi status. Gospodarstva mora za pridobitev statusa pogoje iz-

polnjevati najmanj tri oziroma sedem let.

Od 1. julija 2103 dalje morajo ovce in koze za trgovanje izpolniti vsaj enega od naslednjih pogojev:

1. ali žival prihaja iz države, ki ima status zanemarljivega tveganja za klasični praskavec,
2. ali je žival genotipa ARR/ARR,
3. ali pa žival prihaja iz tropa, ki ima status zanemarljivega ali nadzorovanega tveganja. V prehodnem obdobju med 1. julijem 2013 in 31. decembrom 2014 države članice Unije lahko med seboj trgujejo s plemenskimi ovca- mi in kozami, ki prihajajo z gospodarstev, ki že najmanj sedem let izpolnjujejo vse zahteve iz točke 1.2(a) do (i) oziroma vse zahteve iz točke 1.3 (a) do (i) Oddelka A, Poglavje A Priloge VIII k Uredbi (ES) št. 999/2001 - se še ne zahteva status.

Slovenija prvega pogoja – sta-

Preglednica 1. Število TSE testov in število primerov praskavca v obdobju 2002–2013.

Leto vzorčenja	Število preiskav (ovce)	Število primarnih primerov (ovce)	Število sekundarnih primerov (ovce)	Število preiskav (koze)	Število primarnih primerov (koze)	Število sekundarnih primerov (koze)	Skupno število primerov
2002	384	0		182	0		0
2003	567	0		182	0		0
2004	1067	2	10	261	0	0	12
2005	2189	4	93	591	0	4	101
2006	2040	1	41	386	0	0	42
2007	2047	1	11	429	0	0	12
2008	2004	0	1	488	0	0	1
2009	3584	2	1	958	0	0	3
2010	3721	4 (2*)	1	1041	0	0	5
2011	520	1 (1)*	0	112	0	0	1
2012	510	0	0	103	0	0	0
2013 (1–7)	775	1 (1)*	0	198	0	0	1
Skupaj	19.408	16 (12+4*)	158	4.931	0	4	178

*Atipični praskavec.

tus države z zanemarljivim tveganjem nima in ga še ne more pridobiti: Trenutno ne izpolnjujemo pogojev, saj nismo nepretrgoma sedem let testirali zadostnega števila poginulih in zaklanih živali (glede na populacijo bi morali testirati okrog 3000 poginulih ovc in koz) in ni še minilo sedem let od zadnjega primera praskavca v Sloveniji. Zadnji primer klasičnega praskavca je bil v Sloveniji potrjen junija 2010.

Ker imamo v Sloveniji aktiven rejski program, v katerega je vključena tudi selekcija ovac, odpornih na TSE, imamo na voljo sorazmerno veliko živali moškega in ženskega spola, ki so genotipa ARR/ARR. Za te živali ni omejitev pri trgovanju, saj avtomatsko izpolnjujejo drugi pogoj.

Tretji pogoj za trgovanje

je, da žival izvira iz gospodarstva, ki ima status gospodarstva z zanemarljivim ali nadzorovanim tveganjem za klasični praskavec.

KAKO DO STATUSA?

Status gospodarstva z zanemarljivim tveganjem za klasični praskavec lahko pridobi gospodarstvo, ki redi samo ovce, je vključeno v rejski program in mu je priznana rejska organizacija podelila status odpornosti tropa na ravni I v skladu s potrjenim rejskim programom. Vse ovce na gospodarstvu morajo biti genotipizirane in imeti morajo genotip ARR/ARR, negenotipizirane živali na gospodarstvu pa morajo biti potomke živali, ki so nosilke alela ARR/ARR, kar mora biti razvidno iz rodovnika.

Ostala gospodarstva lahko pridobijo status zanemarljivega

tveganja, če sedem let izpolnjujejo pogoje iz točke 1.1.2 Oddelka A Poglavlja A Priloge VIII Uredbe 999/2001/ES oziroma status nadzorovanega tveganja, če vsaj tri leta izpolnjujejo pogoje iz točke 1.1.3. Oddelka A Poglavlja A Priloge VIII Uredbe 999/2001/ES in vložijo vlogo za pridobitev statusa na pristojni OU Uprave.

Praviloma trop najprej pridobi status nadzorovanega tveganja. Da bi gospodarstvo pridobilo status nadzorovanega tveganja, mora že pred vložitvijo vloge 3 leta izpolnjevati vse pogoje iz točke 1.1.3. Oddelka A Priloge VIII Uredbe 999/2001/ES. Imetnik živali mora tudi v tem triletnem "pripravljalnem" obdobju zagotoviti, da so vse poginule in zaklane živali testirane na TSE in da je veterinar koncesionar enkrat letno opravil pregled gospodarstva.

Sam postopek pridobitve statusa gospodarstva z zanemarljivim oziroma nadzorovanim tveganjem za klasični praskavec je predpisan v 20. in 21. členu Pravilnika o TSE. Za pridobitev statusa imetnik živali vloži vlogo na OU Uprave. Vloga je dostopna na spletni strani uprave: http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/zivila/tse_transimsivne_spongiformne_encefalopatiije/status_gospodarstva_z_nadzorovanim_ozioroma_zanemarljivim_tveganjem/

Na podlagi vloge uradni veterinar OU Uprave opravi prvi pregled gospodarstva glede izpolnjevanja pogojev za podelitev statusa gospodarstva z zanemarljivim tveganjem za klasični praskavec ali pogojev za podelitev statusa gospodarstva z nadzorovanim tveganjem za klasični praskavec. Tropu, ki izpolnjuje

Makita motorne žage

Model **EA4300F** spada v srednji razred žag, kljub temu da najdemo na njej elemente značilne za profesionalen razred žag, kot recimo magnezijevo ohišje in oljna črpalka, katera dovaja olje le med samim delovanjem. Opremljena je z Easy start sistemom, kar pomeni lažji ponovni zagon motorja, dodana je MPI tehnologija (Memory-Power-Ignition), kar omogoča hitrejši ponovni zagon motorne žage, saj tuljava ostane napolnjena z energijo še nekaj časa po končanem delu. Močna in okretna z enostavnostjo ter predvsem odličnim zagonskim obnašanjem, zato jo priporočamo za delo občasnim zahtevnim uporabnikom v gozdu in na kmetijah, saj njeno robustno magnezijevo ohišje zagotavlja dolgo življenjsko dobo. Primerna je tudi za razna gojitvena dela, saj je razmerje med težo in močjo odlično, tudi 42,4 ccm motor je na novo razvit za ta model in mu pri 2,2 kW zlepa na zmanjka moči. Je priročna in okretna žaga z malo večjim zadnjim ročajem – za boljši občutek varnosti.

Model **EA6100P** je nov profesionalen model motornih žag, njena moč, navor in teža omogočajo lažje delo v gozdu, kot je podiranje dreves, razžaganje dreves in kleščanje vej.

S pomočjo SAS tehnologije je njena poraba do 20 % nižja. Njena moč se izraža z visokim navorom. Zavora verige je vgrajena v ohišje, s tem je namješčanje verige in čiščenje enostavnejše. Ima posebne jeklene vzmeti za dušenje vibracij, ki so uporabniku v pomoč pri delu, saj dobro zmanjšujejo vibracije in s tem utrujenost pri delu. Žaga je primerna za profesionalce, saj je njena robustna moč primerna samo za izkušene sekače in je ne ustavi niti bolj trd les. Ima ohišje iz magnezijeve litine, ki zagotavlja dolgo življenjsko dobo in majhne stroške vzdrževanja. Zanimiv podatek je, da se je v praksi kot ena največjih prednosti te žage izkazal predvsem občutno nižji nivo vibracij na obeh ročajih ter tudi nižji nivo hrupa med delom.

Moč, ergonomičnost, učinkovitost, vodljivost

Motorna žaga

Model EA4300F38C

AKCIJSKA CENA 399,00 €

Motorna žaga

Model EA6100P45E

AKCIJSKA CENA 699,00 €

MAKITA d.o.o.

Brnčičeva 49, 1231 Ljubljana-Črnuče
T: +386 (0) 59 083 600
E: info@makita.si, W: www.makita.si

Več informacij je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih. Seznam lahko najdete na www.makita.si

Navedene so priporočene akcijske cene. DDV je vključen v ceni.

je pogoje za enega od statusov (nadzorovano ali zanemarljivo tveganje), OU Uprave izda odločbo o priznanju statusa.

A ne prezrite: v skladu s prehodnimi določbami 21. člena Pravilnika o TSE se šteje, da gospodarstva, ki so bila na dan uveljavitve Pravilnika o TSE sedem oziroma tri leta vključena v rejski program in so bila na teh gospodarstvih v tem obdobju opravljena predpisana testiranja poginulih živali na TSE ter ni bil potrjen noben primer klasičnega praskavca, izpolnjujejo pogoje za pridobitev statusa zanemarljivega oziroma nadzorovanega tveganja. **Rejci, ki bi želeli pridobiti status na podlagi t. i. prehodnih določb, vložijo vlogo za podelitev statusa do 31. decembra 2013 na OU Uprave.**

Vlogi je potrebno priložiti tudi potrdilo rejske organizaci-

je o obdobju vključenosti v rejski program, uradni veterinar OU Uprave pa pridobi podatke o preiskavah in rezultatih preiskav v tem obdobju iz uradnih evidenc v CIS VET.

Uprava vodi in posodablja seznam gospodarstev, ki imajo status zanemarljivega ali nadzorovanega tveganja za klasični praskavec. Ko bodo podeljeni statusi, bo seznam tropov s statusom zanemarljivega oziroma nadzorovanega tveganja dostopen na spletni strani Uprave. Od 1. januarja 2014 dalje se bo lahko trgovalo samo z živalmi, ki bodo izvirale iz gospodarstev, ki bodo na seznamu Uprave. Pogoje glede statusov bodo morale izpolnjevati tudi ovce in koze, ki se v druge države pošiljajo na razstave!!!

VZDRŽEVANJE STATUSA

Potem ko gospodarstvo pridobi

bi status, mora imetnik poskrbeti, da so vsako leto izpolnjeni pogoji za vzdrževanje statusa. Imetnik živali mora:

- Zagotoviti, da so vse živali, namenjene za zakol, ki so starejše od 18 mesecev, zaklane v odobrenih obratih za klanje drobnice.
- Vse poginule živali oddati NVI, ki jih odpelje v obrat za zbiranje trupel poginulih živali. Imetnik živali iz tropov, ki imajo status nadzorovanega ali zanemarljivega tveganja za klasični praskavec, mora pri odvozu trupla poginule ovce ali kože, starejše od 18 mesecev, opozoriti strokovnega delavca NVI, da je pri teh poginulih živalih iz njegovega tropa treba opraviti vzorčenje na TSE.
- Pozvati veterinarja koncesionarja, da enkrat letno opravi pregled izpolnjevanja po-

gojev iz točke 1.1.2 Oddelka A Poglavlja A Priloge VIII Uredbe 999/2001/ES glede statusa gospodarstva z zanemarljivim tveganjem za klasični praskavec ali točke 1.1.3 Oddelka A Poglavlja A Priloge VIII Uredbe 999/2001/ES glede statusa gospodarstva z nadzorovanim tveganjem za klasični praskavec. Veterinar koncesionar sporoči rezultate pregleda na OU Uprave, ki posodobi seznam.

Na gospodarstvo, ki ima status, se lahko uhlevljajo samo živali, ki prihajajo iz gospodarstev z enakim statusom, in živali, ki imajo genotip ARR/ARR. Če gospodarstvo ob letnem pregledu ne izpolnjuje več vseh pogojev, Uprava status odvzame.

»MAG. IVAN AMBROŽIČ, MKO – Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

www.posta.si

Prižgite svečo v spomin

BUČA

AKCIJA 2,99 € / kos
3,19 €

MALI CVET

AKCIJA 0,89 € / kos
1,09 €

MALI TULIPAN

AKCIJA 0,99 € / kos
1,24 €

EKO VESTINA® CLASSIC,

gori 75 dni

AKCIJA 3,45 € / kos
4,09 €

IPIS,

gori 130 dni

AKCIJA 2,69 € / kos
3,00 €

VŽIGALNIK BBQ FLEX, ©

elektronski vžig, ca. 26 cm

AKCIJA 1,99 € / kos
2,89 €

Bliža se 1. november, ko se bomo s prižiganjem sveč spomnili vseh, ki niso več med nami. Na vseh poštah smo za vas pripravili široko ponudbo voščenih in elektronskih EKO sveč po ugodnih in konkurenčnih cenah, že od 0,89 €/kos.

Info: Prodajni katalog ali www.posta.si

Zanesljivo vsepovsod
 POŠTA SLOVENIJE
 POŠTA IN FINANCE

AGRO-START se nadaljuje

Nove delavnice s predstavitvijo dobrih praks

Delavnica z naslovom »Uspešni pristopi pri uporabi finančnih orodij za kmete, mala in srednja podjetja« je potekala od 22. do 14. julija v kraju Campobasso v Italiji. Delavnico so organizirali predstavniki regije Molise, ki je druga najmanjša regija na jugu Italije ob Jadranskem morju. Na delavnici je sodelovalo 24 predstavnikov vseh partnerskih organizacij. Tema delavnice je bila posvečena iskanju uspešnih pristopov za finančno podporo za kmete, mala in srednja podjetja in načinom obveščanja o dostopnosti sredstev. Projektni partnerji so po državah partnericah poiskali primere dobre prakse pristopov pri zagotavljanju finančnih sredstev od posredovanja sredstev SKP in predpristopnih sredstev do sredstev stanovskih združenj in komercialnih bank. Slovenski partner je predstavil delovanje JSKS ter Slovenski regionalno razvojni sklad in njegovo ponudbo financiranja kmetijske dejavnosti.

USPEŠNI PRISTOPI PRI PRENOSU TEHNOLOGIJ IN INOVACIJ

Druga delavnica je bila namenjena pregledu prenosa in posredovanja tehnologij in inovativnih pristopov v hortikulturi in v živinoreji. Delavnica je bila 2. do 5. septembra v mestu Aigio v pokrajini Ahaja v Grčiji. Predstavljenih je bilo 24 primerov dobrih praks, ki so jih pripravili predstavniki projektnih partnerjev ter vrsta spletnih orodij za pripravo gnojilnih načrtov, nadzor namakanja, uvažanje ekološkega kmetovanja in

BAZA PONUDNIKOV AGRO-START

Na osnovi ankete so bili identificirani slovenski ponudniki storitev, opreme in tehnologij, ki bodo s ponudniki iz držav partneric uvrščeni v bazo ponudnikov Agro-Start za kmetije, mala in srednja podjetja v sektorjih hortikulture in živinoreje za Jugovzhodno Evropo. Spletna baza bo predstavljena na transnacionalnem kongresu, ki bo 14. novembra v Sofiji (Bolgarija), in bo dostopna na spletu. Baza bo odprtega tipa in se bo vanjo mogoče prijaviti tudi naknadno. Za več informacij se povežite z vodjo slovenskega dela projekta Alešem Tolarjem (ales.tolar@kgzs.si).

uvajanje inovativne tehnologije toplotnih črpalk za kletarjenje. Predstavili so tudi primer inovacije, ki pospeši hitrost kompostiranja. Posebno zanimiv je inovativen pristop k izobraževanju s tako imenovanim »mešanim« tipom izobraževanja za poklice v kmetijstvu, ki so ga razvili v Bolgariji in vključuje kombinacijo e-učenja in terenskega dela.

Slovenski partner je predstavil inovativni način povezave uporabe geotermalne energije in sodobnih načinov pridelave paradižnika v podjetju Paradajz d.o.o. ter inovativni pristop agrohomoopatije, ki je avtorsko delo slovenske strokovnjakinje in uporablja pristope homeopatije za izboljšanje odpornosti rastlin in zagotavlja kakovostno – energetska živo – hrano (www.cora-agrohomoopathie.com).

Izmed predstavljenih primerov dobre prakse so udeleženci delavnice izbrali po šest najboljših, ki bi jih lahko prenesli v druge države. Primeri, izbrani na delavnicah, bodo vključeni v Vodič po dobrih praksah, ki bo nastal v teku projekta. Na osnovi pridobljenih znanj bo

oblikovan tudi Protokol ponudnikov podpornih storitev za Jugovzhodno Evropo, ki bo po-

magal pri izboljšanju ponudbe podpornih storitev za sektorja hortikulture in živinoreje in s tem pri zagotavljanju njune večje konkurenčnosti.

» DR. JANKO RODE

Skiro d.o.o.
PNEVMATIK CENTER
www.skiro.si

TRAKTORSKE GUME VSEH VRST

montaža
platišča
gume in platišča za prikolice

SKIRO D.O.O.
LATKOVA VAS 214A
3312 PREBOLD
TEL: 03 7034 220
INFO@SKIRO.SI

Firestone
TAURUS
ALLIANCE
Kleber
MICHELIN
nokian TYRES
BKT
TRELLEBORG

Naknadna fermentacija

Kako preprečiti, da se koruzna silaža ne pokvari

Koruzna silaža je energijsko bogata osnovna krma. Tudi po fermentaciji vsebuje še veliko škroba, sladkorjev in mlečne kisline. Pri nepravilnih postopkih, premajhnem ali neustreznem dnevnem odvzemu in skladiščenju v hlevu na krmilni mizi je podvržena naknadni fermentaciji – vrenju.

Pri pripravi silirne mase in samega objekta, v katerem smo silirali (silosa), se moramo izogniti okužbi oziroma vnosu enterobakterij in klostridijev. V letošnji sezoni je bilo zelo suho vreme v času siliranja koruze. Marsikje je koruza vsebovala preveč sušine. Predvsem je bil problem na peščenih in prodnatih tleh, kjer je koruza zelo hitro izgubljala sušino in prisilno zorela ter vsebovala premalo vlage. Koruza, ki vsebuje 40 in več odstotkov sušine, se težje silira, potrebno jo je tlačiti s težjimi stroji, da iz mase iztisnemo zrak in s tem preprečimo naknadno fermentacijo. Opozoril bi rad še na čas zorenja silaže pred odprtjem silosa. **Počakati je treba vsaj tri tedne in šele nato odpreti silos, da se zaključi mlečnokislinska fermentacija in silaža „dozori“.**

Fusarium graminearum na storžu koruze

Odvzem silaže mora biti zadosten, da ne prihaja do kvarjenja silaže. Priporočeno je odvzem vsaj 10 cm pozimi in vsaj 20 cm poleti po celotni odprtini, da ne prihaja do naknadne fermentacije silaže. Ravno zaradi tega naj bodo na kmetijah z manjšim staležem goveje živine koritasti silosi ožji in daljši, da je izpostavljena površina manjša. Pri odvzemu pazimo, da ne razrahljamo silaže,

ki ostane v silosu. Silaža naj v silosu ostane dobro stlačena in s čim bolj ravno odrezanimi linijami po odvzemu. Redno vzdržujemo stroje za odvzem silaže. Zaradi presuše koruze ob siliranju in premalo potlačene mase obstaja letos nevarnost za naknadno fermentacijo po odprtju silosov.

Plesni uspevajo ob prisotnosti kisika, ki pride do silaže po odprtju silosa. Plesni se običajno naselijo na površini silaže, ob straneh, tudi med samo silažo, torej tam, kjer je silaža prišla v stik z zrakom. Spore plesni pridejo v silažo iz zemlje in ostankov rastlin, najpogosteje se pojavijo v toplih – pregretilih silažah. Plesni razkrajajo sladkorje in mlečno kislino v etanol in ogljikov dioksid. Plesni iz rodov *Penicillium*, *Fusarium* in *Aspergillus* v neugodnih pogojih izločajo mikotoksine (strupe), ki so škodljivi za živali in ljudi. Nekateri od teh strupov pa prehajajo v mleko – predvsem bi rad opozoril na aflatoksine. Na izločanje strupov vpliva več dejavnikov, pomembno pa je poudariti, da jih plesni izločajo v aerobnih in v anaerobnih pogojih. Plesni uspevajo pri pH od 2 do 8, kvasovke boljše uspevajo pri nižjih pH vrednostih. Za kvasovke je pomembno, da imajo na razpolago sladkorje.

Skladiščenje silaže v hlevu na krmilni mizi: v večjih rejah pogosto skladiščijo večje količine koruzne silaže na krmilni mizi. Odjemalci silaže so običajno prilagojeni za odvzem večjih količin, tudi več kubičnih metrov silaže naenkrat. Skladiščenje silaže na krmilni mizi je sicer zelo praktična zadeva, vendar ne smemo pretiravati. Če je silaža predolgo časa na krmilni mizi, se pregreje in pokvari. Taka silaža pa za prehrano in zdravlje goveda ni primerna.

Da se izognemo naknadni fermentaciji, moramo paziti na čistočo, da s silirnim materialom in prevoznimi sredstvi ne vnašamo nečistoče v silos. Prav tako moramo težiti k optimalni sušini, ustreznemu dnevnemu odvzemu koruzne silaže in času skladiščenja v hlevu na krmilni mizi.

» JANEZ LEBAR,

KGZS – Zavod Murska Sobota

Moč domišljije!

MANITOU

Manitou je zakon!

Pravi stroj za pravo delo!

LinFis d.o.o., Ljubljana

Poslovni prostori: Ponova vas 4c, Grosuplje

Hišna centrala: 01 7810040

Prodaja: 041 630 109, Andrej Fister

Servisna služba: 01 7810048, Borut Fister

Končno bioplinska naprava prijazna uporabniku in okolju

Avstrijski proizvajalec kmetijske opreme Poettinger je po nekaj letih razvoja in preizkušanj ponudil za manjše uporabnikom modularno in mobilno napravo Mobi Gas.

MobiGas naprava je zasnovana za sproizvodnjo elektrike in toplote z uporabo organskih odpadkov, ki nastajajo pri naših vsakdanjih dejavnostih. Z uporabo organskih odpadkov se v hermetično zaprtih zabojnikih - fermentorjih pridobivajo plini, ki vsebujejo približno 60 % metana. V tehničnem zabojniku je generator, ki porablja metan in tako proizvaja elektriko in toploto. Končni produkt je tudi kompost, ki ga po zaključenem procesu dobimo kot ostanek odpadkov.

Proces je sicer enostaven, njegova izvedba pa je zahtevala ogromno znanj, inovativnosti in testiranj. Je okoljsko povsem sprejemljiva in kar je najpomembnejše: učinkovita

in enostavna za upravljanje. V fazi razvoja je bil en tak sistem nameščen tudi pri nas na Ptuj, kjer uspešno obratuje.

Možna uporaba vseh vrst organskih odpadkov

Izhodišče MobiGas bioplinarne je, da lahko za njeno delovanje uporabljamo vse vrste organski odpadkov. To pomeni, da stroška surovine ni, tako prihranimo celo do 70 EUR/t, če takšen odpadke odajamo pooblaščenemu zbiralcu. Naslednje izhodišče je enostavna postavitve. Sistem je zasnovan kot mobilna naprava sestavljena iz poljubnega števila namenskih kontej-

nerjev. MobiGas predstavlja enostavno možnost dopolnilne »energetske dejavnosti«. Enostavnost upravljanja pa pomeni, da je praznjenje fermentorja nezahtevno in hitro, proces sproizvodnje energije pa računalniško upravljan in nadzorovan.

MobiGas lahko proizvede 263.000 kWh elektrike in 509.000 kWh toplote za ogrevanje. Toplotna energija lahko predstavlja tudi novo priložnost za širitev dejavnosti (npr. rastlinjaki ali ogrevanje večstanovanjskih hiš).

Brez posebej zamudnih upravnih postopkov, z enostavno namestitvijo in delovanjem brez nepredvidenih dodatnih stroškov, ki investicijo

neugodno podražijo, predstavlja MobiGas napravo katere namestitev je takojšnja, izračun rentabilnosti in doba vračila investicijske vrednosti pa je jasna in dokončna.

Z možnostjo subvencij se vložek uporabnika lahko še dodatno zmanjša, čas povračila vloženih sredstev pa z uspešno uporabo MobiGas naprave skrcimo na manj kot štiri leta ob hkratni energetski neodvisnosti.

MobiGas je naprava za pridobivanje zelene energije usmerjena v prihodnost in pripravljena za uporabo že danes.

PÖTTINGER MobiGas

MobiGas – Modularna mobilna bioplinska naprava
projektirana in izdelana po najvišjih tehničnih in tehnoloških standardih

ONE
WORLD

Elektrika | Toplota | Kompost

Avstrijski proizvajalec kmetijske opreme Poettinger je po nekaj letih razvoja in preizkušanj ponudil zainteresiranim manjšim uporabnikom modularno in mobilno napravo MobiGas.

MobiGas naprava je zasnovana za sproizvodnjo elektrike in toplote z uporabo organskih odpadkov, ki nastajajo pri naših vsakdanjih dejavnostih. Proces je sicer enostaven, njegova izvedba pa je zahtevala ogromno znanj, inovativnosti in testiranj. Je okoljsko povsem sprejemljiva in kar je najpomembnejše: učinkovita in enostavna za upravljanje. V fazi razvoja je bil en tak sistem nameščen tudi pri nas na Ptuj, kjer uspešno obratuje.

Brez posebej zamudnih upravnih postopkov, z enostavno namestitvijo in delovanjem brez nepredvidenih dodatnih stroškov, ki investicijo neugodno podražijo, predstavlja MobiGas napravo, katere namestitev je takojšnja, izračun rentabilnosti in doba vračila investicijske vrednosti pa je jasna in dokončna.

MobiGas je naprava za pridobivanje zelene energije usmerjena v prihodnost in pripravljena za uporabo že danes.

MobiGas – Modularna mobilna bioplinska naprava za organske odpadke

Osnovna zamisel

- izhodišče je proizvodnja energije iz organskih odpadkov
- zasnovana je za implementacijo v obstoječe okolje
- proizvodnja bioplina s pomočjo fermentacije
- kapaciteta predelave odpadkov od 500 do 2000 ton/leto
- fleksibilni modularni sistem
- so-proizvodnja energije (elektrika in toplota)
- končni proizvod: energije (elektrika, toplota) in kompost

Enostavno in prilagodljivo

Z MobiGas postrojenjem imate možnost napravo prilagoditi posameznim tehničnim zahtevam, saj modularna sestava fermentacijskih kontejnerjev nudi enostavno rešitev večanja ali manjšanja kapacitete naprave.

Brez neprijetnih vonjav

Z zaprtim sistemom suhe fermentacije v MobiGas fermentorjih se v celoti prepreči razvoj vonjav med samim fermentacijskim procesom.

Divj vrednosti z optimalno reciklažo

MobiGas postrojenje s postopkom suhe fermentacije omogoča hitro in enostavno predelavo odpadkov, s kar se da velikim izkoristkom pridobivanja energije (elektrika in toplota) ter svežega komposta.

Ekonomični menedžment delovanja

Z enostavnim upravljanjem in majhno porabo prostora, lahko na MobiGas postrojenju pridobite predstojno za sveži kompost že v 2 do 6 tednih. S skrajševanjem pretočnega časa se lahko poveča izkoristek naprave, obenem pa hitro in učinkovito pridobivate energijo in osnovo za kompost.

Zmanjšanje stroškov za odvoz odpadkov

S suho fermentacijo v MobiGas napravi, se količina biomase zmanjša za cca. 30%. Pri nadaljnjem sušenju biomase (če se je ne uporabi za kompost) se količina biomase še dodatno zmanjša, kar še dodatno zmanjša stroške za odvoz odpadkov.

MobiGas mobile and modular biogas systems

MPS URBANA d.o.o., Kračmanova cesta 11, 1293 Šmarje-Sap

Tel: 041/320-100, 041/661-027, FAX: 01/787-52-77, info@mps-urbana.si, www.mps-urbana.si

Družba je registrirana pri Okrožnem sodišču v Ljubljani pod vl.št. 1/38241/00

ID za DVV: S112996696, matična št.: 1846892, TRR: SI56 0310 8100 0181 452 - SKB banka d.d.

Slabosti pretiravanja z antibiotiki

Kako zmanjšati potrebo po zdravljenju živali z antibiotiki

Evropski dan antibiotikov, 18. november, zaznamujemo letos že šestič po letu 2008. Namenjen je ozaveščanju prebivalstva o tveganjih zaradi nesmotrne rabe antibiotikov. Na ta dan evropske države izvajajo različne aktivnosti za ozaveščanje javnosti in predpisovalcev antibiotikov o tveganjih zaradi neustrezne rabe antibiotikov (www.ecdc.europa.eu). Gre za evropsko pobudo na področju zdravja, ker postajajo okužbe ljudi z bakterijami, odpornimi proti antibiotikom, vse večji problem.

Odpornost bakterij proti antibiotikom ni problem samo pri ljudeh, temveč tudi pri živalih. Zlasti se poveča nepotrebno tveganje za razvoj odpornih bakterij, kadar se antibiotiki uporabljajo nesmotrno, prekomerno, nepotrebno ali nepravilno.

Prenos odpornih bakterij oziroma njihove odpornosti se lahko širi tudi z živali na ljudi, bodisi v neposrednem stiku ali prek živilskega izvora, hrane, vode, predmetov.

Rejci, ki so pri svojem delu v stiku z živalmi, spadajo v skupino ljudi, pri kateri je tveganje za okužbo z odpornimi bakterijami, ki so prenosljive na ljudi, lahko večje kot pri drugih. Bolezni, ki jih povzročajo bakterije, odporne proti več antibiotikom, so težko ozdravljive.

K zmanjšani rabi antibiotikov in zmanjšanju tveganja za širjenje bakterij pri živalih TER obvladovanju širjenja bakterij, odpornih proti antibiotikom, lahko rejci živali veliko prispevajo sami z izvajanjem ustreznih biovarnostnih ukrepov in ustreznim spremljanjem zdravstvenega stanja živali. Dobra rejska praksa s preprečevanjem prenosa bolezni živali, ustrežna higienska praksa, dobri pogoji reje, ustrežna oskrba in prehrana živali, dobra klima v hlevih, dobro počutje živali in, kadar je primerno, preventivno cepljenje živali, so dejavniki, ki ugodno vplivajo na zdravje živali.

PRAVA RABA ANTIBIOTIKOV

Protimikrobna zdravila, kakor so antibiotiki, ki se smejo uporabljati za zdravljenje živali, morajo imeti dovoljenje za promet

v Republiki Sloveniji oziroma dovoljenje za vnos ali uvoz v našo državo, ki ga izda za to pristojni organ. Po veljavni zakonodaji se v Sloveniji smejo izdajati antibiotiki za zdravljenje živali samo na veterinarski recept. Rejcem smejo za zdravljenje živali za proizvodnjo hrane predpisovati antibiotike samo veterinarji. Vodijo evidenco zdravljenj živali, rejci pa morajo spoštovati predpisano karenci in ostala navodila zdravljenja. Veterinar, ki postavi pravilno diagnozo bolezni in preudarno predpiše ustrezen antibiotik, pri tem odgovorno skrbi za ohranjanje učinkovitosti antibiotikov, da se bo z njimi lahko še dolgo uspešno zdravilo, ker je v praksi vse manj novih in učinkovitih antibiotikov. Ostaja pa tudi malo tistih antibiotikov, za katere pravimo, da so kritično pomembni antibiotiki za zdravljenje ljudi (angl. CIA - critically important antimicrobials), ki so zadnja izbira za zdravljenje najhujših okužb. Uporaba slednjih pri zdravljenju živali mora biti še posebej odgovorna oziroma le, kadar je upravičena. V okviru projekta ESVAC posamezne države EU in EGP (Evropskega gospodarskega

Po navedbah skupnega tehničnega poročila ECDC/EMEA v Evropski uniji vsako leto umre približno 25.000 ljudi zaradi okužb z bakterijami, odpornimi proti antibiotikom. To je zelo zaskrbljujoč podatek ob tem, da še vedno narašča odpornost bakterij proti protimikrobnim zdravilom.

prostora) spremljajo obseg prometa oziroma porabe antibiotikov kot enega od pokazateljev njihove rabe za zdravljenje živali.

Ker je »bolje preprečevati, kakor zdraviti«, se spleča potruditi in res dosledno izvajati vse potrebne biovarnostne ukrepe, s katerimi odpravimo ali vsaj zelo zmanjšamo potrebo po predpisovanju antibiotikov za zdravljenje živali.

Da ohranimo učinkovitost antibiotikov tudi za prihodnje generacije, bodimo preudarni vsi in previdni pri njihovi uporabi.

»DR. ANTON SVETLIN

MKO - Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

NIŽJE NE GRE!

T4020 Deluxe
(48kW / 65KM)

T4030 Deluxe
(55kW / 75KM)

Idealen za hribovite terene

Že več kot **350** zadovoljnih uporabnikov v Sloveniji

Višina traktorja **233cm**

z DDV že od **28.960€**

VELJA ZA TRAKTORJE NA ZALOGI. FOTOGRAFILA JE SIMBOLIKA

Pooblaščen prodajalci:

AVTOCENTER Ormož, Tel.: (02) 741 64 11
 KMETUSKI CENTER LAŠI, Komenda, Tel.: (01) 834 20 80
 JAKŠE SAMO s.p., Šentjernej, Tel.: (07) 308 13 09
 KOVAČ ROBERT s.p., Murska Sobota, Tel.: (02) 826 23 33
 PATRIKS d.o.o., Dobrovo v Brtlih, Tel.: (05) 330 87 40

ITRO

ITRO, d.o.o., PE Store | Tel. (03) 780 57 12 (14, 15)

NEW HOLLAND
AGRICULTURE

www.newholland.si

Pečena jabolka po prekmursko

Turistično kmetijo Zelko boste našli v vasi Pečarovci, na hribu, sredi vinogradov. Kmetija je znana kot odlična izletniška kmetija, ki iz roda v rod že 120 let prenaša tudi tradicijo lončarjenja. V jesenskem času radi pripravijo pečena jabolka po prekmursko. Imenitna sladica, ki navduši z videzom in okusom.

Sestavine:

- 4 kiselkasta jabolka,
- 24 dag skute,
- 8 dag mletih orehov,
- 8 dag mletega maka,
- 8 dag medu,
- 1,5 dl kisle smetane,
- cimet.

Priprava:

Jabolka operemo in izdoblamo peščiče, da dobimo v sredini prostor za nadeve. Naložimo jih v pekač in nadevamo. Vsakemu nadevu primešamo med in smetano. Jabolka potresemo s cimetom. Najprej damo makov nadev, nanj skutni nadev in nato orehov nadev; vse še enkrat ponovimo. Jabolka od strani večkrat prebodemo in jih pečemo 25 minut pri 180 °C. Zraven ponudimo jurkovo oma-

ko, ki jo pripravimo iz žlice sladkorja, 20 dag grozdja jurke, vode in žličke škroba. Sladkor segrevamo, da karamelizira, dodamo grozdje jurke, prevremo in zgostimo s škrobnim podmetom.

Več receptov najdete na spletni strani www.zarazvojpodezelja.si.

Nagradna uganka

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 8. novembra na naslov: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Celovška 135, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA. Izmed pravih odgovorov bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo SEJEM AGRA.

Trajni mesni izdelek							
Po pršutarni znan kraj na Krasu							
Kos pohištva							
Poganjek, s katerim se oprijemlje trta							
Ime Ljubljane v rimskih časih							
Mladost je ...							
Orjaško drevo, ki raste v Severni Ameriki							
'Debeloglavi' ptič pevec							
Priimek v Šentjurju rojenih zdravnikov in glasbenikov							
Televizijski ekran							
Beljakovina v mleku							
Mlečni izdelek							
Najvišja slovenska gora							
Nečedno početje							
Jed iz prosa, ajde ali ječmena							

ETIKS
www.etiks.si

ETIKS d.o.o., Ob Dragi 3, 3220 Štore, tel.: 03 780 22 80, info@etiks.si

Za toplino vašega doma!

Atmos D21P (21 kW)   Atmos Kombi DC25SP (25 kW)   Woodpell 6 (20 kW)

Hranilnik toplote z integriranim silosom pelet   Silos pelet 500 l   Silosom pelet 300 l

AKCIJA -10 %

Kotli za centralno ogrevanje, peletni gorilniki, kamini, solarni kolektorji, hranilniki toplote

Biomatik VHU 26/6 Set (24kW)

AKCIJA -10 %

www.etiks.si

avto CENTER
ORMOŽ d.o.o.

AVTOCENTER ORMOŽ d.o.o.
Hardek 44c, 2270 ORMOŽ
Tel.: (02) 741 64 11, 051 302 910
SERVIS: (02) 7416 405, (031) 322 939
NADOMESTNI DELI:
(02) 7416 407, (051) 310 999

PRODAJA TRAKTORJEV

NEW HOLLAND AGRICULTURE

- ugodne cene
- originalni nadomestni deli
- popravila v garanciji
- storitve na terenu

• **KREDIT LEASING • STARO ZA NOVO**

Traktorji

STEYR CASE II AGRICULTURE

Priključki

Regent

• **KREDIT • LEASING • STARO ZA NOVO**

RIKO RIBNICA d.o.o. je podjetje, ki ima dolgoletno tradicijo na področju proizvodnje opreme cestne mehanizacije. Poleg "zimskega" programa smo kompetentni tudi na drugih programih.

Sedanja dejavnost podjetja Riko Ribnica je naslednja:

- **Zimski program:** snežni plugi različnih širin (samo glede na družine in širino pluga lahko kupcu ponudimo preko 60 možnosti), posipalniki, odmetalniki snega, montažne plošče s hidravličnimi sistemi na vozilih.

- **Letni program:** cestne pometalne naprave, občestne kosilnice trave in vejevja, naprave za čiščenje odbojnih ograj, stebričkov in prometnih znakov, naprave za nabijanje stebričkov, znakov in ograj, sekalci vejevja, rezalniki asfalta in betona in druge naprave.

- **Montaža izdelkov na vozila.**

Poleg lastnih izdelkov pa nudimo našim kupcem tudi izdelke drugih proizvajalcev, ki tako smotno dopolnjujejo naš prodajni program. Iz tega razloga zastopamo na našem tržišču izdelke naslednjih evropskih proizvajalcev: EPOKE iz Danske, DOPPSTADT iz Nemčije, BORUM iz Danske, BUCHER SCHÖRLING iz Švice, BLUMMER & LEHMANN iz Švice.

Naša konkurenčna prednost je v tem, da nudimo kupcem poleg kakovostnega izdelka ali storitve še kakovostne pred- in poprodajne storitve in sicer:

- strokovno svetovanje oz. tehnične rešitve za pravilno nakupno odločitev kupca,
- pravočasna izdelava in dobava naročenega izdelka ali storitve,
- ažurno servisiranje in izvajanje popravil,
- redno zagotavljanje rezervnih delov kupcem vsaj 15 let od nakupa,
- usposobitev neposrednih uporabnikov opreme pri kupcu,
- hitro reševanje reklamacij,
- seznanjanje kupcev s tehničnimi novostmi,
- nudenje ugodnih plačilnih pogojev.

Prepričani smo, da takšnih konkurenčnih prednosti kupcem ne more nuditi noben drug proizvajalec podobne opreme!

Že dolga leta velja moto: naj sneži oziroma Let it's snow. Spoštovani kupci: ste že danes pripravljeni na zimo?

RIKO® Lepovče 23, 1310 Ribnica
riko@riko-ribnica.si
www.rikoribnica.com

RIBNICA d.o.o.

TRADICIJA-ZANESLJIVOST-KOMPETENTNOST

Doppstadt   epoke®   BUCHER schörling

100 LET
1913-2013
100 LET
1913-2013

Boxer® + Logran®

Bologna

Ingenio

Illico

Orvantis

SY Moisson

Sequel

Limpid

Novo!

Odlična sorta
in pravočasno varstvo
sta **PRVA** koraka
do **VRHUNSKEGA**
pridelka ...

Oblikovanje: Tanja Štame

syngenta®

Za **nasvet** pokličite:

051 608 124 • Mitja Brežnik
031 776 999 • Stanko Ambruž
041 728 777 • Drago Legen

031 770 744 • Mihael Jurič
040 453 238 • Alen Matijašič
031 246 669 • Silva Kuharič Grabovac

Syngenta Agro d.o.o., Kržičeva 3, 1000, Ljubljana, Slovenija

TM